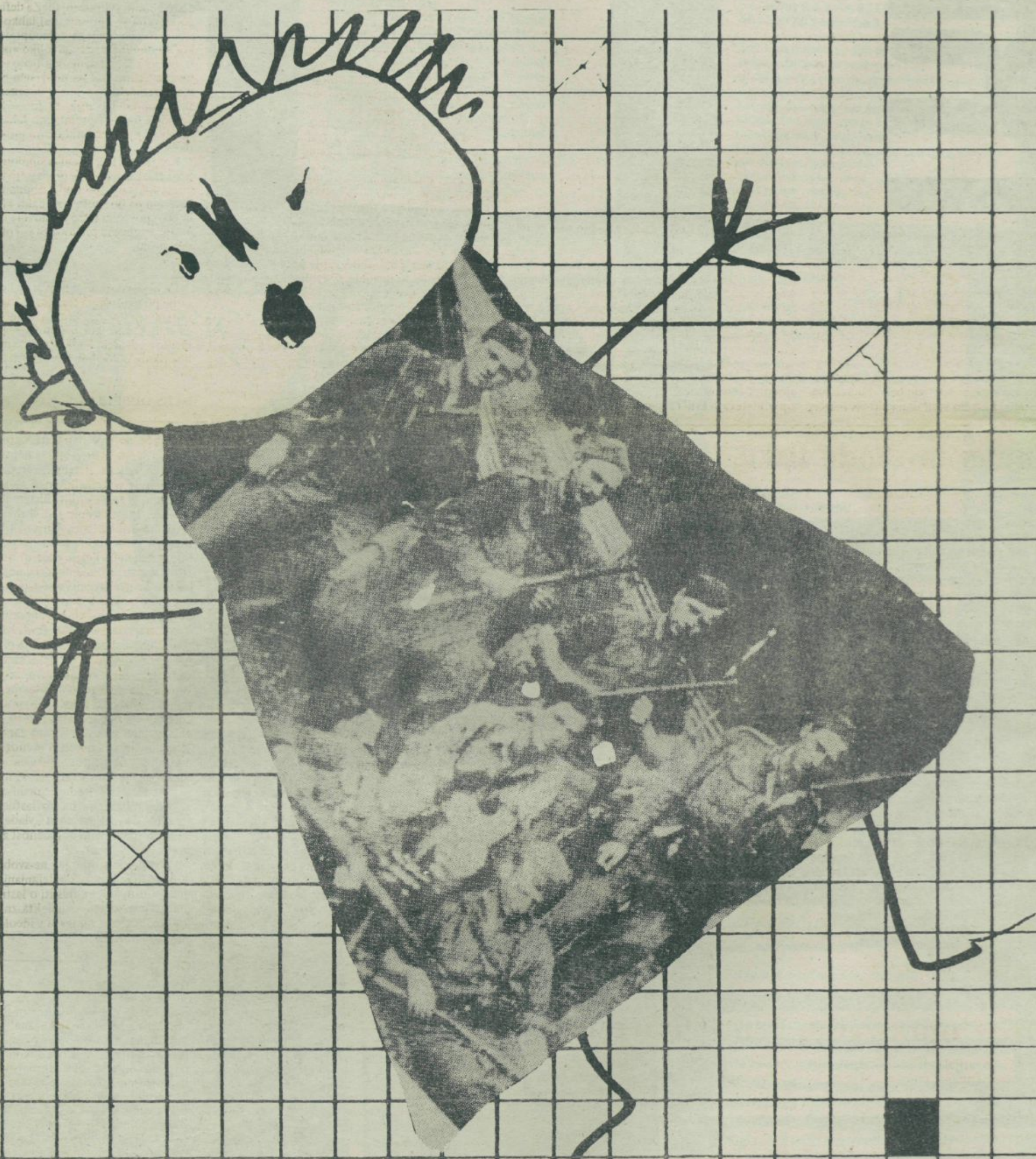

TRIBUNA

Ali je Tribuna razvrednotila vso preteklost

O enem izmed predstavnikov delavskega razreda

Čeprav se študentski Tribuni nasilno zapira usta, pa lahko občani Šiske vseeno prisluhnejo Tribuni. Ta res ni študentska, je pa zato Javna in to dobredno, zakaj njen uradni naziv se glasi — Javna tribuna. Javna je poleg tega, da je ni zadela prepoved razpečevanja in da nosi ime Javna, predvsem po tem, da jo v 29000 izvodih raznašalci raztrosijo po občini Šiški.

Za tednike in mesečnike velja, da s številom prodanih izvodov narašča njihova berljivost. To pa, da sploh kdo Javno Tribuno prelista, je vzrok edinole v njeni brezplačno-nasilni dostavitvi na dom. Če je kot berilo neberljivo, pa vseeno razveseli nje srečne dobitnike, ko v času vsesplošnega pomanjkanja, z njo veselo podkurijo svoja ognjišča.

Pa pustimo vendar prakticirano uporabo tega mesečnika in preberimo sestavek na naslovni strani.

Naslov ima Razprave in odmevi. Razdeljen pa je med tri odstavke tako, da prvi zabeleži sekcijo o šolski reformi v Cankarjevem domu, drugi odstavek izlušči nje zdrava jedra, zaključni odstavek pa je pogled v naprej. Zorni kot, s katerega bomo prebrali članek, je način vsebovanosti fundamenta vsake marksistične teorije — razrednega boja — v že omenjenem članku.

Samo teoretsko koncipiranost razrednega boja prebavi vsaka družba socialističnih barv, kakor tudi mračnega kapitalizma. Identičen odnos do

pojavnih oblik razrednega boja pa imajo tako ena, kot druga politična polobla, zakaj v praksi ga ne morejo in ne morejo najti in takrat, ko bi ga kdo lociral, odvrnejo s smehom — jaz pa v tem ne vidim razrednega boja. Prav tako izjavo smo imeli moč slišati na sekciji o reformi šolstva in to iz ust delovnega predsednika sekcije.

Na kakšen način pa je v Javni Tribuni omenjena prisotnost razrednega boja, oziroma družbenih nasprotij?

Te neznosne besede so zamenjane z nevtralnejšima besedama, z živahnim obdobjem. Tako stoji v Javni Tribuni zapisano: Z novo reformo šolstva, z začetkom uveljavljanja usmerjenega izobraževanja je nastopilo **izredno živahno obdobje** itd... Vrhunec je ta živahnost dosegla z odprtim pismom itd... Enačenje družbenih nasprotij z živahnim obdobjem nas, čeprav iz dneva v dan manj, preseneča, saj smo naučeni, da je SZDL, katere glasilo je Javna Tribuna, najširša fronta delavskega razreda, katerega interes pa ni maskiranje družbenih nasprotij, točneje razrednega boja. Mimogrede, razredni boj ni zgolj trenutek, ko antagonistična razreda po zazrtju iz oči v oči, preideta v boj na življenje in smrt, ampak je predvsem način prevlade izkoriščajočih nad izkoriščanimi in zato lahko rečemo z Leninom — razredni boj jena delu vselej, v kateremkoli trenutku.

Če se vrnemo k omenjenemu spisu moramo pri-

znati, da nas še posebno preseneti zadnji odstavek tega spisa. Preseneti nas ne njega značilni ideološki manevar, ko se vse preloži v megleno prihodnost, akterji pa nenadoma postanemo kar vsi skupaj. Preseneti nas nekaj drugega in da ne bomo operirali z abstraktnimi stavki, saj predpostavljamo, da Ljudsko Tribuno ljudstvo nima navade brati, saj bi v nasprotnem primeru pač ne bila brezplačna in prinešena šišenskim občanom na dom. In prav zavoljo tega vam bomo citirali navedeni odstavek.

„O tribunah v Cankarjevem domu se veliko govori.“ V tem stavku trčimo ob pojem govorice, o katerih počenem bobnu je pisal glavni urednik tega glasila v Nedeljskem Dnevniku, taisti urednik je, naj omenimo samo mimogrede, tudi avtor članka „Kdo riše kljukaste križe“. Na nek način je res brezpredmetno ugotavljati avtorstvo tega nepodpisane uvodnika, toda ker se v jugoslovanskem družbenem sistemu izgublja posameznost, jo tu skoraj nasilno vračamo na površje.

Po tej digresiji se vrnimo k citatu iz Ljudske Tribune. „Eni so za, drugi so proti takšnim oblikam pogovarjanja in dogovarjanja. Oboji imajo prav in bodo ostali na slepem tiru, če ne bodo storili koraka naprej. Kajti takšne „sekcije“ bodo le cirkuške predstave, če jim ne bodo sledile prave sekcijske obravnave — v občinskih in krajevnih skupnostih. Brez navijaških aplavzov in žvižganja — pa zato z več konkretne odgovornosti razprav-

ljalcev in z več operativnimi rešitvami...“

V tem citatu nas preseneti kako uredništvo glasila SZDL, ne pozna dejavnosti RK SZDL, zakaj sekcija o šolstvu, je bila organizirana v okviru SZDL, ki naj bi, v tem trenutku ne vemo, če je že, na temelju te sekcije izdelal program „rešitve“, ter ga poslal v temeljne celice naše družbene ureditve.

Če glasilo SZDL že ni v interesu delavskega razreda, pa je zares neverjetno, kako, da ne pozna niti trenutnega početja SZDL Slovenije.

S tem stavkom bi lahko končali ta zapis, vendar se bomo še enkrat vrnili k zadnjemu polstavku omenjenega citata. Ta stavek, naj nam Bog oprosti, bomo prebrali še enkrat — pa zato z več konkretne odgovornosti razpravljalcev in z več operativnimi rešitvami.

Na prvi pogled se nemara zdi, da ta polstavek obide omenjeno sekcijo, ko zahteva predloge, ki so že bili predlagani. Toda avtorja tega članka je treba brati in to vedno, z milimetrsko natančnostjo in ko zapiše — pa z več konkretne odgovornosti razpravljalcev — to ne pomeni nič drugega, kakor, da bi morali posamezni razpravljalci, zaradi svojega razpravljanja odgovarjati pred določenimi političnimi telesi.

Tako o reševanju družbenih konfliktov avantgardno glasilo šišenskega delavskega razreda.

OTTO E. SLIVNIK

D.T. Sekcijsko usmerjeno izobraževanje

V naši deželi ni bilo v navadi, da bi si pošiljali odprta pisma, tako da je odprto pismo, pod katerega se je podpisala množica uglednih intelektualnih delavcev, vzbudilo nemajhno grozo v najvišjih forumih republiškega socialističnega samoupravnega sistema, saj je pismo javno opozorilo, da delegatski sistem in dolgotrajne usmerjene razprave niso omogočile uveljavljanja individualnih pobud, da so

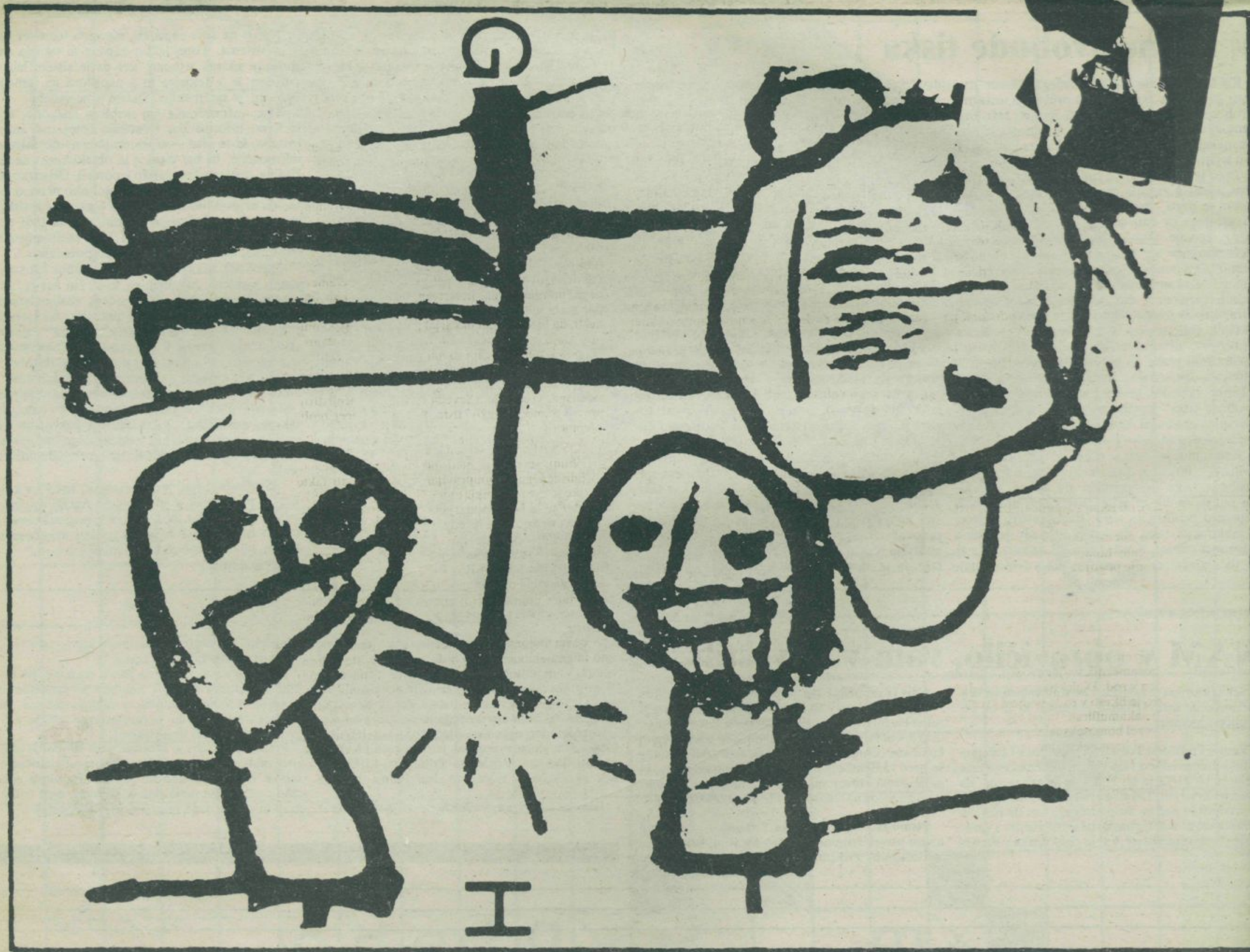
torej vsi sicer lahko povedali svoja mnenja se »razelektrili«, usmerjeno izobraževanje pa se je nemoteno razvijalo dalje. Največ hude krvi je vzbudil najavljeni poskus ukinitve naravoslovno matematične usmeritve in nasploh oženje izobraževalnih profilov.

Glavni nesporazum na sekcijski obravnavi je izhajal iz tega, da so eni branili cilje usmerjenega izo-

braževanja, drugi pa so jih napadali zaradi izvajanja usmerjenega izobraževanja. Koliko gre pri tem za politični manevar napadenih pravzaprav ni jasno. Jasno je le, da bi obstoječe izvajanje lahko podprli le izvajalci v bazi, ti pa kljub hotenjem nekaterih te podpore niso mogli dati. Nasploh razprava ni prinesla vsebinsko bistveno novih argumentov. Njen pomen je v tem, da naj bi se izrečena

mnenja in argumente upoštevalo pri nadaljnjem izvajanju usmerjenega izobraževanja. V kolikor pa temu ne bo tako, pa pomeni le dogodek, na katerem so posamezniki »izpraznili« svojo nejevoljo nad izvajanjem usmerjenega izobraževanja. Vsekakor ni zmanjkalo tudi razpravljalcev, ki so nezadovoljni z delujočim političnim sistemom. V njihovih parnih kotlih je pritisk po javnem nastopu prav gotovo padel.

dt

Fašizem in obhajilo

Rojstni dan ponavadi praznujejo predvsem še živi osebk, posebej razni ugledni in zgledni osebk, torej zaslužni heroji in mojstri najnavadnejših in najnenavadnejših praks. Zato je petdesetletnica vselej še posebno dragocen in pameten dogodek, obhajanje takega dogodka pa je povsem samoumevna potreba, ki nemalokrat zaradi sakralnih razsežnosti zdrzne v obhajilo. In če dopolni polstoletnico nekaj takega kot „fašizem“, potem to vire navalom živalskega brezumja zgolj neutržno pa zato nič manj lagodno možnost distanciranja, ki pa rabi le „letni bilanci“ in „zaskrbljenosti“. Zgolj stvar okusa je potem še dolžnostna oblika, ki jo tovrstnemu obletovanju podeljujemo.

„Fašizem“ je pač promoviral 30. januarja 1933 in mnogim se zdi zgolj slogovno vprašanje, če je demonični slikar Adolf Hitler sploh odbrnil doktorsko tezo. Res je sicer, da so mnogi učenci doktorirali iz „fašizma“ – vendar Hitler ostaja slab slikar.

Pri tem seveda ne smemo pozabiti, da nam ne vsiljuje nobena stvar mnenja o sebi in ne prihaja sama do nas. Odkod je vsaka stvar prišla in iz kakih snovi je in v kaj se spremeni in kaj bo po spremeni in da pri tem nič hudega ne trpi – o tem premišljuje, kadarkoli utegne!

Zelo se pa spodobi, če se takšnega dogodka spomni tudi ljubljanska TV kot „specifični medij“ seveda na „specifični način“. „Fašizem“ v svoji zgodovinski vpričnosti kajpak ni bil stvar „okroglih miz“, ki naj bi kategorično zasnnavljale realno osnovo vsakršne demokratične debate.

Zato pa je nam vsem ljuba TV obhajala petdesetletnico „fašizma“ na način „okrogle mize“, ki naj bi tako blazirano in spektakularno demokratizirala našo proslulo vednost o „fašizmu“. Šest strokovnjakov je nedvomno in brezprizivno sedelo prav za „okroglo mizo“ – del te iste mize je pa ostal nezaseden zato, da bi lahko gledalčevo oko oz. uho planilo po vednosti o „fašizmu“ in

tako na najlepši način razširilo obzorje. V blagor in poduk torej! Šest umnih vitezov okrogle mize pa lahko razumemo tudi kot šest dvornih norcev, če upoštevamo znano in preizkušeno dejstvo, da se vitezi okrogle mize lahko zelo kmalu prelevijo v dvorne norce. Gledalec „aktualne“ oddaje o „fašizmu“ je ostal v nezaobidni dilemi, saj se nikakor ni uspel odločiti v katero gesto je investirala TV:

1.) Ali so pred kamere postavili bebce, ki so jim samo galantno predlagali neko „temo“, „problem“ oz. „objekt“ o katerem ti nenavadni subjekti niso in niso nehali blebetati...

2.) Ali so pred kamere povabili vedce (strokovnjake), ki določeno „problematiko“ izvrstno poznajo in ki gledalca pozabavajo z nečim „novim“... Vse kar je šestero udeležencev slavnostnega obhajila povedalo o „fašizmu“ je moč prav lepo prebrati v najbolj primitivnih zgodovinskih učbenikih, ubožnih leksikonih in cenenih enciklopedijah. Vendar je tudi šolska-poljudna resnica o „fašizmu“ časih pravilna. Kakor ima vsaka šola svojo zgodovino, tako tudi šolski vednosti o „fašizmu“ pritiče prav specifična zgodovina, v

kateri je le-ta doživela ustrezne premene in obračune. In zato je bil nastop šesterice nadvse komičen in bebač: nekakšni doktorji, komentatorji in partijski funkcionarji (naj mimogrede omenimo zvezde oddaje: Biber, Drčar-Murko, Fras, Messner, Schleicher, Velebit) so nam skušali prodati prav diletantske in bebove resnice o „fašizmu“, ki so bile vse proizvedene že v davni in slabi preteklosti, nekatere še celo sočasno s „fašizmom“ samim.

To je nemara najlepše formuliral prav tisti član te dolgočasne posadke, ki je reprezentiral „Zgodovino“ samo: iz razumljivih, a komaj razumljivih, razlogov knjig (in s tem strokovne teretske literature) več ne uvažamo, zato pač nismo vemo kaj se v svetu dogaja, nedvomno pa se dogaja zelo intenzivna vednost o „fašizmu“.

Naša šesterica pa je razdirala same polharske anekdote in šolske aforizme; če je že potrebno govoriti o „fašizmu“, potem je vsekakor o „fašizmu“ treba govoriti in tudi če o „fašizmu“ ni treba govoriti, je o „fašizmu“ na vsak način potrebno govoriti in baš zato je o „fašizmu“ treba govoriti.

MACAN BLANČ

Pa še to: Kam plovemo?

Delo je glasilo SZDL Slovenije. To je samo po sebi umevno in popolnoma verjamemo, da je temu tako.

Samoumevno pa je tudi, da to čudotvorno glasilo prvo pride in zato prvo melje tudi na knjižnem trgu. Včasih pa zaradi te ekstatične naglice neizogibno razširjajo rahlo alarmantne vesti, ki bi utegnile vznemiriti najširše plasti. Prav nenavadno paradokso situacijo so novinarji DELA razvili v okviru poročanja o izidu novega leksikona „Slovenska književnost“, ki je izšel v zbirki malih leksikonov. Občani zbirko nedvomno prav dobro poznajo, saj je osrečila že prenekatera srca. Toda

pustimo vlogo, pomen in domet leksikonov in se posvetimo nebržni logiki poročevalcev DELA.

Zanima in zaposluje nas torej leksikon „Slovenska književnost“, ki ga je v DELU z datumom 3. februarja 1983 komentirala Marjeta Novak. Poleg osnovnih, nujnih in potrebnih podatkov, ki specifičirajo tako recenzijo, pa je Novakova dotični leksikon ocenila, presodila in pretehtala, recimo temu, tudi z vrednostnega stališča. Njeno oceno bi lahko čisto neovirano vračunali kot „pozitivno“: dotično publikacijo označuje kot „LEKSIKALNO OBOGATITEV“, kot „POVSEM IZVIRNO DELO“, kot „TEŽKO PRIČA-

KOVANO IN SILNO KORISTNO PRIDOBITEV“, kot „IZREDNO POMEMBNO NOVOST, KI IMA ZELO ŠIROKO UPORABNO VREDNOST“...

Naslednji dan, 4. februarja 1983, pa smo na zadnji strani med lahkotnejšimi novicami, pod čvekaškim in prigradnim naslovom „PA ŠE TO“, lahko prebrali naslednji sestavek:

„KRIZA ZALOŽNIŠTVA – Novi leksikon Cankarjeve založbe Slovenska književnost že buri duhove. Kljub visoki nakladi 20.000 izvodov je cena kar 490 din. Kljub nakladi novinarji na predstavniški tiskovni konferenci še niso dobili recenzijskih izvodov. Že prvi vpogled v vsebino kaže, da so sestavljali spregledali vrsto imen. Če že tako veliki slovniciarji kot so Bajec, Breznik,

Škrabec ne sodijo v leksikon (sta pa v njeni denimo Toporišč in Šolar), pa se je avtorjem izmuznil menda svetovni rekord v prevajanju Janko Moder, ki je tudi književnik in urednik Nobelovcev pri Cankarjevi založbi. In še bi lahko naštevali. O krizi založništva ni dvoma.“

Čisto lep in dober demanti prejšnjega stavka, kar kaže lahko le na to, da je naša zavest iz dneva v dan vse krepkejša, razsodnejša in pri-sebnejša. Vemo, kje je sovražnik, zavedamo se lukenj, disfunkcij, deformacij – v vsakem trenutku znamo pokazati na točko, za katero smo prepričani, da je prenašalka bolezenskih klic in odpiralka kriznih žarišč. Takoj vemo kaj je kriza in kaj je ne-kriza. In tako je prav.

KAROL DOLENC

Luthar, Kako dolgo še knjižnica pri institutu za sociologijo

Namesto uvoda: Ko v „neki“ sredini dolgo govorimo o neki stvari, problemu ali stanju, znotraj tajste sredine opazimo, da po daljšem posredovanju informacij del te sredine o tem nič ne vem, ali bolje noče vedeti, drugi del se trudi za to, da se ne bi izvedelo, zadnji, najmanjši, ki se mu zdi, da hoče vedeti, govori naprej. Torej govorimo dalje. Od časa, ko smo začeli govoriti, bo kmalu eno leto, vendar kot se je izkazalo po mnenju nekaterih republiških forumov smo to počeli s posredovanjem „kuloarskih govoric“. (Tako je treba poudariti, da to nikakor niso bile kuloarske govorice – posredovane so bile na Radiju Študent – temveč podpisane izjave predstavnikov FF, FSPN, Inštituta za sociologijo...)

Torej, o čem so bile razširjene govorice, kakršnekoli že, prispevki in nagovori? Kot je iz naslova razvidno, gre za knjižnico pri Inštitutu za sociologijo. Če še vedno ne veste, za katero knjižnico gre: to je tista v stari ljubljanski „Kazini“ na Trgu osvoboditve 1.

Da pa bi vsaj sedaj presegel okvir očitnega – kuloarskega, bi rad podal nekaj zgodovinskih dejstev v zvezi s to knjižnico. Vendar moram najprej povedati, za kaj pri celotni stvari sploh gre. V kolikor niste obveščeni, predvsem študentje, knjižnica bo, kot vse kaže, v kratkem zaprta, ali kot se temu uradno reče: „Gradivo knjižnice bo razdeljeno med različne interese, ki bodo pripravljene sprejeti dele knjižničnega fonda, kar ne pomeni ukinitve, pač pa porazdelitev.“ Kaj pa pomeni takšna poteza v času, ko znanstvene razmere zahtevajo integracijo in koncentracijo gradiva na enem mestu, pa komentirajte sami. Zame je to ukinitev v najkonkretnem smislu.

Vendar se vrnimo nekoliko nazaj, kot sem že prej omenil, k zgodovinskemu pregledu situacije.

Knjižnica je bila, prav tako kot Inštitut za sociologijo, ustanovljena konec 60. let. Na začetku je v glavnem združevala del fonda, podedovanega po knjižnici CK ZKS, knjižnico časopisa Jutro, ter knjige, pridobljene z različnimi zapuščinami organizacij in posameznikov. Z gradivom je takrat upravljalo deset zaposlenih, kar je bilo največje število delavcev kdajkoli, kajti nedolgo po tem se je začelo to število permanentno manjšati. Gradivo samo je prvenstveno služilo raziskovalcem Inštituta za sociologijo, prav tako so taisti ljudje preko knjižnice naročali domačo in tujo literaturo, potrebno pri svojem delu. Velika večina porabnikov te knjižnice, pa so bili in so študentje družboslovnih fakultet (ok. 70 %). Torej pozor! Ob eventualni ukinitvi bodo potemtakem študentje najbolj oškodovani. Gremo dalje: knjižnica je imela nekoč tudi čitalnico, ki pa je sedaj dvorana plesne šole Kazine! Zakaj!?

Ampak vse skupaj je še nekako šlo do „bav-bav“ časov l. 80. In potem? Funkcioniranje knjižnice je zadnja leta prislužilo okoli 170 milijonov izgube, zato se je stvar „nekoliko“ zaostila. Seveda se je situacija začela reševati pri nabavi tuje literature. Opomba: pomislimo na omejevanje nabave tuje literature l. 1980, 1981. In še podatek: knjižničarski odbor Inštituta za sociologijo je za l. 1983 odobril nabavo štirih od sedmih predlaganih tujih knjig. „Nekoliko malo“; kaj pa pomeni večletno nepokrivanje in neobveščeniost o tujih znanstvenih dogajanjih (v tem primeru socioloških) pa ne bom komentiral.

Vendar... ni ostalo le pri omejevanju nabave tuje literature, tudi knjižničarjev je bilo vse manj (novih si Inštitut ni mogel privoščiti), tako sta sečuj ostala le še dva. To pa, da dva ne moreta

kvalitetno in sproti opravljati vsega dela, je verjetno jasno, saj gre za okoli 80.000 knjižnih enot. In tu nekje pridejo na vrsto dogajanja preteklega leta. L. 1982 je med drugim prišlo tudi do menjave direktorja na Inštitutu (sedaj je to Vojko Antončič). Ta se je odločil rešiti sedanje stanje knjižnice, ki po mnenju nekaterih raziskovalcev samo povečuje celotno izgubo te delovne organizacije. Pokazale so se tri možnosti reševanja in vse so bile približno enako opravičene:

1. Prvi predlog rešitve so delavci Inštituta poslali na Republiško izobraževalno skupnost. To je še kako razumljivo, če vemo, da je od vseh uporabnikov uslug knjižnice že omenjenih 70 % študentov. Torej ta knjižnica opravlja tudi del izobraževalnega dela, ker se določena literatura dobi le v tej ustanovi. Izobraževalna skupnost na to sploh ni odgovorila. Od predsednika, tov. Toneta Ferenc, smo dobili šele pri pripravljanju oddaje o tem problemu za RS neko zelo abstraktno „da-ne“ izjavo, ki jo iz „vljudnosti“ ne citiram. Iz izvajanja in obnašanja delavcev Izobraževalne skupnosti je bilo skratka razumljivo le to, da z njihove strani za sofinanciranje ni nobene možnosti.

2. Drugi forum, ki je dobil dopis Sociološkega inštituta, je CK ZKS. Glede na to, da je CK ZKS pravni predhodnik knjižnice, so delavci Inštituta sodili kot potrebno, da ta forum vključijo v reševanje te situacije. Obenem pa so opravičeno upali na finančno pomoč s strani tega družbeno-političnega foruma. Na začetku je kazalo na to, da bo CK ZKS kril del izgub Inštituta, a je ostalo le pri upanju. CK ZKS je kasneje nepomoč obrazložil z izjavo, da, ker ne more kriti celotne vsote in ker Inštitut ni konkretne definiral zneska, doslej ni prispeval ničesar...!

3. Ostala je torej še zadnja možnost. Ta pa je v združitvi s knjižnico na FSPN-ju. Ko pravim, da „je“ in ne, da „je bila“, pomeni to to, da ta možnost še danes načelno obstaja, vendar pod določenimi pogoji. Inštitut za sociologijo je sicer predlagal, naj bi se združila oba fonda knjig v

skupno knjižnico, ki naj bi bila neke vrste podlaga za nastanek že načrtovanega Družboslovnega centra. Delavci na FSPN-ju so to možnost odklonili, bili so za pridružitve Sociološke knjižnice knjižnici FSPN-ja pod pogojem, da Izobraževalna skupnost v tem primeru poveča finančno dotacijo in da se zagotovijo ustrezni prostori.

In potem. S tem se je nekako končalo lanske leto reševanje knjižnice. Tik pred koncem leta je bil sklican še zbor delavcev in zbor delavskega sveta Inštituta za sociologijo. Zborujoči na zboru delavcev so sklenili, da se v dnevnem časopisu objavijo vsi predlogi za rešitev knjižnice, vendar je delavski svet to akcijo preprečil z intervencijo zunanjih sodelavcev.

Zadnje dejanje pa se je odvijalo (odvilo se je ni) v mesecu januarju. Kot zadnja možnost se je sedaj pokazala v že prej omenjeni porazdelitvi gradiva med zainteresirane ustanove (NUK, Inštitut za zgodovino delavskega gibanja, FSPN...). V zvezi s tem je bil na Republiški raziskovalni skupnosti sklican sestanek, ki pa je bil le na nivoju primerjanja nekaterih predlogov za reševanje knjižnega fonda. Prisotni, med drugim tudi V. Antončič, C. Baškovič, tov. Markun, so se dogovorili predvsem za pregled in klasifikacijo knjig iz knjižnice, tako da bi na sledečem sestanku, ki se obeta, lahko konkretnije „odločali“. Torej se nam zanimiv razplet šele obeta. Nedorečena pa je ostala še zanimivost z omenjeno klasifikacijo knjižnične literature. Še preostala zaposlena sta dobila nalogo, izločiti izmed 80.000 enot aktualno literaturo, verjetno zato, da bodo sestankujoči na prihodnjem znenku lažje delili. Ta „delovna naloga“ pa za ta dva knjižničarja z drugimi besedami pomeni ukinitve njunega delovnega mesta, saj je jasno, da z ukinitvijo – razdelitvijo knjižnice zgubita svoje delo. Zato sta začasno tudi odklonila izpolnitev naloge.

Tako, to bi bilo za sedaj v glavnih obrisih vse. Mislim pa, da glede na zanimivost te knjižničarske večdejanke lahko pričakujemo še kakšen nepričakovan finale.

LUTHAR Oto

Splošni tečaj malih oglasov

Zadnji dogodki z zaplembami obeh Tribun so nas prisilili, da smo se znašli prav na kraju sodišča samega, kar pomeni tudi nevarno blizino ustanov, ki jim navadno rečemo kar zapor. Glede na to, da se zadnji čas na veliko tiska tudi zaporniška literatura v našem kulturnem prostoru, hočemo prav s pomočjo ene izmed teh knjig pokazati, kako malih oglasov ne stre niti takšen strog ukrep, kot je odvzem svobode. Mali oglasi so prodri tudi v zapore.

Zupan Levitan jih omenja v svojih „spominih“ na leta, prebita v tej ustanovi, dvakrat:

„Včasih smo od redarjev dobili časopis in smo

ga nekateri prebrali od prve do zadnje črke. (...) Župnik je rad bral o kriminalu (kam privede državo pomanjkanje moralke), učitelj o sovjetskem pritisku, socialist o zbljevanju z angleško Labour Party. Jaz pa sem najraje bral male oglase, posebno „kupim“ in „prodam“, od koder sem črpal predstavo o življenju zunaj.“ (str. 179)

„V sobo je prišel časopis.

V Koreji že čez milijon tristo tisoč mrtvih, slika pokopališča v Fusonu (s pripombo) da do vsega tega ne bi prišlo, če bi ubogali nasvete Jugoslavije.“ (...) Najbolj zanimivi so mali oglasi, kaj vse ljudje

prodajajo, kako malo kupujejo.“ (str. 252)

Levitan je odlično zadel in spoznal bistvo malih oglasov. Mali oglasi, taki kot so in tako kot funkcionirajo, res niso zanimivo branje. So pač funkcionalno branje. Toda že „majhen“ zasuk ideološke predpostavke branja, to je „sprememba“ objektivnih okoliščin bralca, bralcu samemu nudi svojevrsten „užitek“ in veliko mero informativnosti.

Mali oglasi se tako razkrivajo kot svojevrsten indikator časa in prostora ter seveda ljudi, ki ju živijo. So neformalen dokument, mikrokozmos v malem.

O, da bi jih še vedno brali le kot funkcionalno besedilo!

Mihael T. Bregant
Poljsica pri Bledu

MALI OGLASI

1.

Rabim zamenjavo za šest mesecev vojaškega roka.

Šifra: redna prehrana in pranje vsega-mogočega, zagotovljeno.

2.

V teh težkih časih, ko so zaprte konsignacijske trgovine, sem si zaželel kompletnega HI-FI stolpca, moči 50 W ali več.

Kardeljeva pl., blok C, soba 105. V večernih urah.

(razstavna manifestacija v Zahodnem Berlinu)

Pot do diktature

V Zahodni Nemčiji mineva letos petdeset let, odkar je 30. januarja 1933 Adolf Hitler postal predsednik nemškega Reicha. Danes, po petdesetih letih, je šest milijonov pobitih Židov in 50 milijonov ostalih žrtev sicer zgodovina, ki pa grozeče opozarja na določene znake današnje krize, ki spominja na čas pred prihodom Hitlerja na oblast. Dva milijona nezaposlenih Nemcev, gospodarska kriza, vse večji pojavi rasizma proti Turkom, neofašistične ideje... so eni glavnih problemov s katerimi se otepa današnja Nemčija. Kriza je zajela ves svet in vsi se zavedamo, da bi bila II. svetovna vojna, z vsem nuklearnim orožjem, ki ga danes premorejo svetovne sile, usodna za vse človeštvo.

Razstava v Staatliche Kunsthalle Berlin v Zahodnem Berlinu, odprta od 9. 1. do 10. 2. 1983, je ena izmed oblik manifestiranja, ki opozarja na specifičnost današnjega časa v primerjavi s časom, ko je prihajal Hitler na oblast. Direktor razstave Ruckhaberle je s pomočjo „Neuen Gesellschaft fuer Bildende Kunst“ skoraj šest let zbiral dokumente, ki še niso bili razstavljeni in ki pričajo, kako je Hitler pravzaprav prišel na oblast. Razstavljenih je veliko pomembnih pisanih in fotografskih dokumentov, ki razbujajo misel o Hitlerju „kot z neba danem“ in prikazujejo realno sliko Hitlerjevega prihoda na oblast. Iz dokumentov namreč izvemo, da Hitler ne bi nikdar postal takšna „superiorna“ osebnost, če mu ne bi pomagali kapitalisti večjih nemških koncernov (npr. Schacht, Thyssen, Holzmann itd.), ki so mu v letih od 1932 do 1945 zdajali okoli 700 milijonov DM, da je Hitler lahko uresničeval svoje načrte in hkrati podpiral tudi kapitalistične.

Leta 1932 je bilo v Nemčiji nezaposlenih 29,9 % ljudi, ki niso imeli kaj jesti. Fotografije na razstavi prikazujejo ljudi, ki se dobesedno prostituirajo na ulicah, s tablicami okoli vratu, na katerih piše, da iščejo kakršnokoli delo. Mladina je izgubljena tavalja po ulicah. „Versajska pogodba“ je obvezovala Nemce, da imajo lahko le 100.000 vojakov in morajo odplačevati ogromno vojno škodo, ki je nastala med I. svetovno vojno. Prihod Hitlerja je obetal rešitev iz brezupne situacije, kakršni je bila Nemčija, saj je v najkrajšem možnem roku odpravil nezaposlenost, razvil industrijo, poskrbel za mladino, jo zbral in ji ponudil, da združeni v Hitler Jugend naredijo nekaj velikega. Prekinil je z „Versajsko pogodbo“ in pričel organizirati „novo arijsko armado“, ki je imela častno poslanstvo očistiti nemško raso in razširiti nemški imperij. Za ljudi, ki niso poznali druge strani Hitlerjeve moči, to da je Hitler postal HITLER pravzaprav s finančno pomočjo kapitalistov, je bil Hitler resnično osebnost, ki bo spremenila svet. Ena izmed grafik na razstavi, avtorja Johna Heartfielda, nosi naslov „Milijoni so za mano“, prikazuje pa Hitlerja, ki z dvignjeno roko od zadaj sprejema milijone nemških mark debelga, grotesknega kapitalista (pred leti je bila že objavljena v Tribuni).

To je bil čas tridesetih let, vendar danes po 50 letih fašistične ideje še vedno niso izkoreninjene. Po anketi novinarjev nemškega časopisa „Spiegel“ je danes 25 % Nemcev pozna Hitlerja le kot „z neba danega“, ki je dal ljudem zaposlitev (?), zgradil avtoceste in pozaprl kriminalce (?). 25 % Nemcev je še vedno prepričanih, da Nemčija ponovno potrebuje Fuehrerja, ki bi naredil „red“ v Nemčiji. To so zastrašujoči podatki, ki resnično opozarjajo na nevarnost neofašizma v Nemčiji. Nobena skrivnost ni več, da ima „Wehrsport-

gruppe Hoffmann“, znana kot izrazito „deničarska“ militaristična grupa na Bavarskem, svoje orožje, celo svoje tanke in da redno trenira v gozdu blizu Nuernberga.

Pojav fašizma pa se kaže predvsem v rasni diskriminaciji proti Turkom (kot v letih Hitlerjeve oblasti proti Židom), ki jih je v Zahodnem Berlinu največ (12 %). Desničarsko usmerjeni Nemci pravijo, da jim Turki „odzirajo“ delo, da so čudna rasa, ki se v Nemčiji nemore socializirati in je bolje, da Turki čimprej odidejo iz Nemčije. Ena izmed slik na razstavi turškega slikarja Akar Behhama nosi naslov „Turki nočemo postati Židi jutrišnjega dne“. Razstavljen so bile tudi druge slike nekaterih priznanih evropskih slikarjev, katerih osrednji motiv je prikaz grozot fašistične ideologije: Paul Klee, Renzo Vespingnani, Sarah Haffner, Rudolf Schlichter, Klaus Vogelgesang, Otto Dix, Karl Hofer, Oskar Schlemmer, Willi Sitte...

Nekako kot v opozorilo, kaj fašizem pomeni, je direktor razstave obesil fašistične zastave in med njimi vislice prav pred prostor, kjer so se obiskovalci lahko okrepčali. In priznati moram, da ta efekt obiskovalce ni oviral, da si po obsežni razstavi, polni dokumentarnega gradiva, ne bi privoščili kave ali klobase.

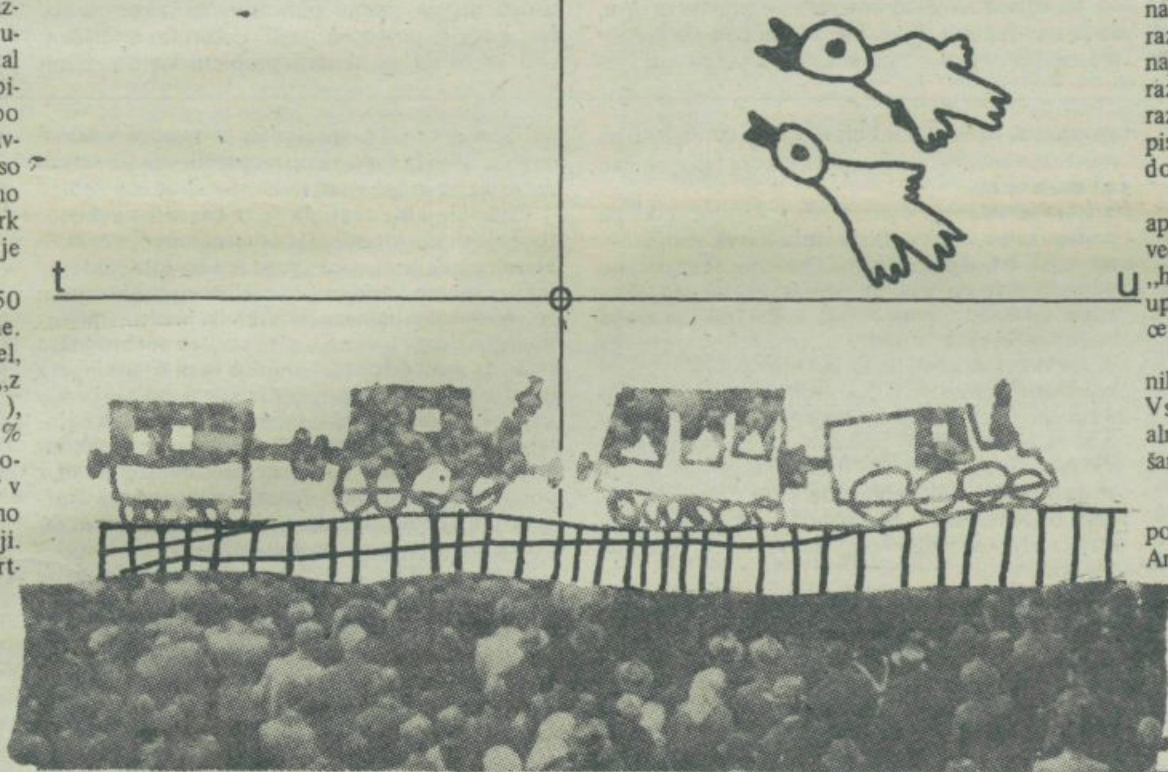
Razstavo je popestril tudi prihod „hausbesetzerjev“ (to so mladi ljudje, ki so ilegalno zasedli prazne hiše in stanovanja), ki so za kakšnih pet ur zasedli razstavo. Lansko leto je berlinska stanovanjska politika namreč sklenila, da bodo večino zasedenih hiš izpraznili, podrli ali renovirali in zgradili nove, moderne bloke. Svoj načrt so začeli lansko leto jeseni tudi uresničevati, saj so od 150 zasedenih hiš do februarja 83 izpraznili že 60 hiš. In prav v času razstave, 28. 1. 83, so nasilno izpraznili še dve hiši, katerih stanovalci „hausbesetzerji“ so potem zasedli razstavo. Zahtevali so pogovor z direktorjem razstave in obiskovalci, da jih le-ti podprejo, da bi senat zasedene hiše legaliziral. Bilo je kakšnih 30 „hausbesetzerjev“, ki so potem razdelili svoj natiskan program med obiskovalce. Njihov prihod ni pomenil večjega razburjenja ali začudenja med obiskovalci, ker je „hausbesetzerstvo“ v Nemčiji oz. v Zahodnem Berlinu skorajda že vsakdanja stvar za njih.

Direktor razstave se je sporazumno zmenil z njimi, da so zapustili razstavo, saj je imel že sam dovolj težav, da je sploh lahko organiziral razstavo. Dal jim je vedeti, da bo dal senat razstavo zapreti, če bodo „hausbesetzerji“ skušali vztrajati na razstavi. In velika škoda bi bila, zapreti takšno razstavo. Opozoril jih je tudi, da si bo javnost najbrž drugače razlagala zasedbo „antifašistične razstave“ in jih izenačila s „fašisti“, ki so zasedli razstavo. In res so naslednji dan objavili v časopisu Bild, ki je skrajno desničarsko usmerjen, podoben naslov?!

Proti intrigam javnih medijev in državnega aparata se je težko boriti, kajti oblast predstavlja vedno le najmočnejši. Antifašistična razstava in „hausbesetzerji“ so le delček kulture, ki se je uprl manipuliranju. Kaj pa kultura ostalih Nemcev?

Svet preživlja danes eno velikih kriz, za katero nihče ne ve, kako se bo rešila. Svet je v kurcu. Vsi na nekaj čakamo. Čudni časi se obetajo. Idealni za novega Hitlerja. Pa je res samo še vprašanje, kdaj in kje se bo takšen človek rodil?!

poročilo iz Zahodnega Berlina je pripravila: Andreja Potokar

3 x D

Dinar

Z jugoslovanskim državljanstvom obdarjeni diskofili v zadnjem času pospešeno razblijajo svoje sanje o posedovanju kvalitetnih tujih ali vsaj licenčnih plošč.

Prvim so se odpovedali na podlagi visoke zavesti in rastočega patriotizma (ter nekaterih marginalnih okoliščin), ki jim narekuje omejitve potovanja čez „rampe“. Na finančnih predpostavkah temelji tudi „izguba neposrednega stika“ z (nakupa vrednimi vsaj približno) licenčnimi ploščami. Zgodba beleži svoje začetke že tja v zgodnja osemdeseta leta, ko so se prvič pojavile take težave z devizami, potrebnimi za tantijeme, da je lačni diskografski trg ostal nekaj mesecev sestradan svoje licenčne hrane. Bolezen se je zdravila le kurativno (z manjšim številom izdaj in manjšo naklado), zato so se napadi ciklično ponavljali in to v čedalje akutnejši podobi. Ker no-

čejo ponehati niti v letošnji tako mili zimi, so jim tovarne plošč (Jugoton!) pripravile odločilni protidarec z injekcijo bistroumne domisljice t.i. dinarskih pogodb. Tuji izvajalci (nerazumljivo) niso bili navdušeni nad ponudbo, da bi bili plačani v tej tako dobro stoječi valuti, vendar se mi (kot je splošno znano) zlepa ne odrečemo bistrim domisljam; konec koncev nam je še vedno uspelo najti koga, ki jim nasede. Tudi tokrat je bil trud poplačan in tako se lahko znova zapodimo med oboževane plošče. Pri tem seveda nismo razočarani, ko vedno težje najdemo imena kot so Pink Floyd, Whitesnake, Gillan, Motorhead itd.; spregledali smo, da tisto, kar gnili, zahodni, potrošniški svet kupuje na veliko, prav gotovo ne more biti „tisto pravo“. In kje drugje se bo „tisto pravo“ skrivalo če ne med (na s prezrtimi, t.j. v jeziku kapitala nekupovanimi) ploščami Average White Band(e), Dr. Feelgooda, Alvin Leea, Nightwingov itd.

Doktor

Nekateri (pač neintormirani) subjekti (objekti tovarn plošč) so glasno podvomili v obstoj zgoraj naštetih glasbenih stancarjev.

Naš širokosrčni pluralistični sistem jim tega ni zameril, pač pa je poskrbel za demantacijo takih dvomov s „soočanjem v živo“. In tako je nejeverna mladina za zimske počitnice namesto snega dobila koncert dr. Feelgooda.

Diskomanijak

O razmerah nepoučeni obiskovalec koncerta bi utegnil usodno zapasti v prepričanje, da dr. Dobropočetje ni uspel oživiti svojih bolnikov. Vendar temu ni tako. Vzrok navidezni nezainteresiranosti in „mimosti“ dvorane je bil v strahu obupanih glasbenih navdušencev, da bi z morebiti preveč „lačnim“ opazovanjem ali navdušenim sodelovanjem (ki bi si ga dr. kot tujec utegnil napak razlagati) gosta prestrašili tako, da bi (tudi on) pobegnil za vedno.

Tega so se očitno bali tudi redarji. Namreč, ko je neki, še vedno neverujoči diskomanijak skočil čez ograjo (da bi se od blizu prepričal, kako dr. F. le ni videoprivid) so ga budno zgrabili in mu z nekaj dobro odmerjenimi desnimi krošji izbili disidentske (v zobeh locirane) misli iz glave. Najbrž so ubogega fanta držali pokonci le sekanci, kajti ko so se ti zakotrljali v prah, se jim je pridružil še njihov lastnik. Tako, klavrno na tleh ležečega, sta ga dva medicinsko navdahnjena redarja skušala obuditi s pristrčno ritmičnim poskovanjem po pleksusu (fantovem, seveda). Ker mu to umetno dihanje ni bistveno pripomoglo k zavesti, ga je tretji redar poskušal oživiti s strokovno namenjeno brco v genitalije. Pri tem je nezavestni le pokazal toliko znakov življenja, da so ga redarji lahko odnesli v nadaljnjo oskrbo (obdelavo?). V imenu humanosti so mu na nosila priložili tudi plastično vrečko z zobmi.

DOKUMENTI

Pritožbe

Dve pritožbi na sklepe Višjega sodišča v Ljubljani, s katerimi je bilo zakonsko preprečeno izhajanje zadnjih dveh števk študentskega časopisa TRIBUNE, prikazujeta razpoke v pravni mašineriji.

Od tu dalje je konceptualna kritika pravnega registra sploh šele možna, zastavlja pa jo že objava teh dveh pritožb.

Ceprav je bila prva pritožba nekaterim bralcem že predstavljena, pa jo tukaj objavljamo iz razloga, v katerem je prikazan predvsem kontekst kršenja pravnih zakonitosti, ki na ta način izstopi v jasnejši podobi.

UNIVERZITETNA KONFERENCA ZSMS LJUBLJANA
UREDNIŠKI KOLEGIJ TRIBUNE LJUBLJANA

TEMELJNEMU SODIŠČU V LJUBLJANI, ENOTA V LJUBLJANI

Zadeva: Pritožba zoper sklep Ks 47/83 z dne 21. 1. 1983

V izpodbijanem sklepu je med drugim zapisano: „V primeru, da se objavi odločba sodišča, iz katere je razvidna vsebina sporočila, zaradi katere je bila tiskana stvar prepovedana, se s tem izigra smisel prepovedi razširjanja.“ Citirano sklepanje sodišča ni v skladu z zakonom. Zakon o preprečevanju zlorabe svobode tiska namreč vprašanja oziroma problema objavljanja tovrstnih odločb tožilstva in sodišča namreč ni spregledal in pustil neurejenega, ampak ga ureja in sicer tako, da **prepoveduje samo objavo odločbe javnega tožilca o začasni prepovedi**, ne pa tudi odločbe sodišča o dokončni prepovedi razširjanja tiskane stvari. Vprašanja, ali bi se z objavo tovrstnih odločb „izigral smisel prepovedi razširjanja“ ali ne, torej ni prepustil prosti presoji sodišča, kakšno prvostopno sodišče razvija v citiranem delu obrazložitve izpodbijanega sklepa; sodna odločba bi torej morala izhajati iz zakonske ureditve in ne iz proste presoje sodišča v nasprotju z zakonom.

Taka zakonska ureditev je za demokratično pravno državo povsem razumljiva in najbrž tudi edino možna. Prepoved objavljanja odločbe jav-

nega tožilca o začasni prepovedi razširjanja tiskane stvari je nujna in je bila uvedena ne zato, da bi se s tem preprečilo, da bi bil prepovedani tekst na ta način „po ovinku“ vendarle vsaj delno objavljen, čeprav z ustreznim komentarjem in pravno kvalifikacijo, ampak zato, ker bi objava takšne začasne odločitve in polemika z njo lahko pomenila nedopusten pritisk javnosti na sodišče in na njegovo neodvisnost pri odločanju o taki zadevi. Samo tako je mogoče pojasniti, zakaj zakon objavo odločbe javnega tožilca o začasni prepovedi razširjanja prepoveduje, objave sodne odločbe pa ne.

Ureditev bi bila v tem smislu morda sicer še preciznejša, če bi prepovedovala tudi objavo sodne odločbe, dokler ta ni pravomočna, toda zakonodajalec ni šel tako daleč. Naš pravni red namreč glede vprašanja objavljanja sodnih odločb, dokler še niso pravomočne, nasploh ni tako strog kot npr. angleški in zato najbrž zakonodajalec tudi tu ni hotel delati izjeme, poleg tega pa obstaja še en tehten razlog za razlikovanje, med tožilčevimi odločbami o začasni prepovedi razširjanja in sodno odločbo, tako prvostopno kot drugostopno: tožilec mora izdati svojo odločbo v najkrajšem možnem času, da se pravočasno prepreči razširjanje, zato je obrazložitev take odločbe seveda dostikrat nujno pomanjkljiva in slabše argumentirana kot kasneje obrazložitev sodne odločbe, za katero je kljub hitrosti postopka vendarle na razpolago nekaj več časa. S prepovedjo objave tožilčevih odločb je zakonodajalec očitno hotel preprečiti neumestne kritike takih, v izredni naglici izdanih odločb — ni pa niti hotel niti smel preprečiti kritike sodnih odločb. Delo sodišč je namreč javno in to ne le med postopkom, ampak so tudi rezultati postopka, torej sodne odločbe, podvrženi javni presoji in kritiki (nikakor ne samo v strokovnem časopisu). Zato prepoved objavljanja sodnih odločb (razen če so bile izdane v postopku, v katerem je bila javnost izključena) preprosto ni možna in tudi v postopku za izrek prepovedi razširjanja tiskanih stvari v zakonu ni predvidena kot možna.

Na tem mestu je treba še posebej poudariti **eno od temeljnih načel demokratične pravne države, da je namreč dovoljeno vse, kar ni izrecno prepovedano** (in objava sodne odločbe o prepovedi raz-

širjanja tiskane stvari ni prepovedana). Nasprotno načelo, da je dovoljeno samo tisto, kar je izrecno dovoljeno, je namreč temeljna značilnost policijske države, ki s samoupravnim socializmom seveda ne more imeti ničesar skupnega.

Za ureditev, po kateri objavljanje tovrstnih sodnih odločb ni prepovedano, pa obstaja poleg prej navedenih še en razlog. Nikakor namreč ni vseeno, ali se neka neresnična ali alarmantna vest pojavlja v tisku sama, brez protiargumentov in torej pod videzom resničnosti — ali pa hkrati s protiargumenti, ki njeno utemeljenost javno izpodbijajo, ali celo hkrati s sodno ugotovljenimi dokazi, ki vest razkrinkujejo kot neresnično in alarmantno. V slednjem primeru objava take „vesti“ seveda izgubi družbeno nevarnost, zaradi katere je objava take „vesti“ same po sebi lahko prepovedana, in za objavo ni več ovire. Nasprotno, celo v interesu demokratične in napredne javnosti je, da se neresnične vesti javno razkrinkajo in s tem izpodbije njihova ost. Bi v primeru, da bi bil pred meseci kdo poskusil objaviti „vest“, da je Josip Vrhovec zbežal v tujino, in da bi bilo razširjanje take vesti sodno prepovedano, javni tožilec in sodišče potem zaplenila Delo, Danas, Vjesnik, Politiko, NIN in druge časopise, v katerih so naši vidni funkcionarji še nadalje „razširjali“ to isto „vest“, seveda s primernim komentarjem? Normalno, da ne. In zakaj naj bi bilo v našem primeru drugače? Quod licet Iovi, non licet bovi?

Ob obravnavi naše pritožbe zoper zaplenbo prejšnje številke Tribune je pritožbeno sodišče „odpravilo“ naše argumente o nezakonitosti zaplenbe („vest“ — „mnenje“) in o protiustavnosti 2. točke 81. člena zakona (omejuje ustavno svoboščino iz razloga, ki ga 203. člen Ustave SFRJ ne dovoljuje) na način, ki je po našem mnenju skrajno nesprejemljiv — toda zoper odločbo pritožbenega sodišča ni več pritožbe. Lahko bi sicer poskusili s predlogom za vložitev zahteve za varstvo zakonitosti, a kaj, ko o tem odloča javno tožilstvo, torej nasprotna stranka v tem sporu. Če bo pritožbeno sodišče tudi naše argumente v tej pritožbi „odpravilo“ na podoben način, bomo s predlogom za vložitev zahteve za varstvo zakonitosti morda vseeno poskusili, vsekakor pa bomo sprožili postopek pred Ustavnim sodiščem SRS in SFRJ in skušali problem ter dosedANJI

način njegovega reševanja pred ljubljanskim sodiščem predstaviti tudi v strokovnem časopisu. Predlagamo torej, da pritožbeno sodišče izpodbijani sklep odpravi, ugotovi, da ni razlogov za prepoved razširjanja št. 12/13 „Tribune“ in da odredi vrnitev vseh odvzetih izvodov časopisa ter offsetnih plošč in filmov. Če pritožbeno sodišče temu našemu predlogu ne bo ugodilo, pa predlagamo, da v skladu s 13. členom zakona o preprečevanju zlorabe svobode tiska vsaj spremeni prvostopno odločbo tako, da odredi le odvzem srednjega, četrtega lista te številke Tribune, tj. strani 7, 8, 9 in 10, in ne vseh izvodov številke 12/13 v celoti. Zakon predvideva tako odločitev v primeru, kadar se **deli tiskane stvari dajo med seboj ločiti**.

V primeru zaplenbe prejšnje številke Tribune je pritožbeno sodišče v obrazložitvi zapisalo, da „časopis predstavlja celoto, pri odvzemu katere se ne dajo ločiti posamezni deli“. To seveda ne drži, saj je list, na katerem so natisnjene sporne trditve, možno ločiti od drugih listov celo z roko, torej na najpreprostejši način. Vsaka „tiskana stvar“ je celota, ne le časopis (tudi knjiga, plakat, koledar itd.) — toda deli te celote se v smislu zakona včasih dajo ločiti med seboj, včasih pa ne. Če knjiga še ni zvezana, je npr. liste s spornimi trditvami možno izločiti in popravljene ponovno natisniti, in celo, če je že zvezana, je možno sporne liste izrezati, če je izdajatelj to pripravljen narediti in knjigo izdati brez izrezanih listov. Namen te določbe je namreč očitno v tem, da se ukrep odvzema, **kadar je to mogoče**, omeji na najmanjši možni obseg, da se s tem ukrep prepovedi razširjanja npr. neresničnih trditvev ne bi spremenil v nekaj, kar ni njegov namen, namreč v denarno kazen za izdajatelja, če se lahko tako izrazimo, oziroma v povzročitev nepotrebne materialne škode izdajatelju. Prav to pa se je zgodilo ob zaplenbi celotne številke 11/12 in naj bi se po prvostopni odločbi ponovilo pri zaplenbi številke 12/13. Prosimo, da se vsaj pri številki 12/13 to ne bi ponovilo, ker ni potrebno in nam povzroča veliko materialno škodo.

Za uredniški kolegij: Aleš Debeljak

Za univerzitetno konferenco ZSMS: Andreja Stopar

VIŠJE SODIŠČE V LJUBLJANI

PRITOŽBA

zoper sklep Temeljnega sodišča v Ljubljani, enota v Ljubljani, št. Ks 1032/82

Vsebinsko je prvostopenjska odločba nezakonita, ker se sme po 2. točki 81. člena ZJO izreči prepoved razširjanja časopisa le v primeru širjenja neresničnih ali alarmantnih **vesti** — v našem članku pa ne gre za nikakršne **vesti** (informacije), razen javnosti že znanih (da je na primer predsednik jugoslovanskih sindikatov na kongresu rekel to in to), ampak za naše **mnenje**, za **kritiko**. Izražanje mnenj pa je v naši demokratični družbi svobodno (166. člen Ustave SFRJ: »zajamčena je svoboda misli in opredelitve«; 167. člen Ustave SFRJ: »zajamčena je svoboda tiska... in javnega izražanja...«). Svojevoljno razširjanje zakonske prepovedi razširjanja določenih vrst **vesti** na **mnenja** je torej ne samo nezakonito, ampak tudi očitno protiustavno.

Dodatno glede nezakonitosti: kadar zakon o javnem obveščanju misli na vse, kar se objavlja v časopisih, uporablja dosledno izraz **sporočila**, kot širši pojem, v katerem sta zajeta pojma »obvestila« in »mnenja«, kot jih uporablja Ustava (168. člen Ustave SFRJ oziroma 209. člen Ustave SRS). V tem smislu je uporabljen izraz »sporočilo«, na primer v 20., 43., 44., in drugih členih zakona. Ni torej slučajno, da je v 81. členu zakona uporabljen izraz **vesti** kot ožji pojem, ki ne dosega tudi **mnenj, kritike in podobnega**. Vest je namreč lahko resnična ali neresnična, ker se nanaša na dejstva in jo je torej možno preveriti — z **mnenjem** pa se je možno samo

strinjati ali ne, lahko je bolj ali manj utemeljeno na dejstvih, vendar samo po sebi ne more biti resnično ali neresnično.

Zato seveda ne preseneča, da je v sodnem sklepu podana samo **trditev**, da sporni sestavek »objektivno... predstavlja sporočilo, s katerim se razširjajo neresnične in alarmantne vesti, ki bi utegnile vznemiriti javnost«, ne da bi bila kakorkoli **dokazana** bodisi neresničnost bodisi alarmantnost spornega prispevka in še manj to, da bi ta prispevek »utegnil vznemiriti javnost«. Glede trditve v 10. odstavku spornega prispevka je v sodnem sklepu spet zapisana samo **trditev**, da pomeni »zavestno izkrivljanje javno proklamiranih ciljev in vloge »sindikata, ne da bi bila ta trditev podprta s kakršnimikoli **dokazi**. Naše stališče v 10. odstavku prispevka ne izkrivlja ciljev in vloge sindikata, saj o tem sploh ne govorijo.

Nasprotno, v bistvu kritizira predsednika te organizacije, da on s svojo kritizirano izjavo izkrivlja cilje in vloge organizacije, kateri predseduje. Predvsem pa ponavljamo, da je kakršnokoli **sodno dokazovanje** resničnosti ali neresničnosti političnih mnenj in trditvev absurdno in skrajno anahronistično. Tudi naši najvišji voditelji so že velikokrat izjavili, da je s političnimi mnenji treba voditi politično borbo, političen dialog, ne pa jih dušiti s sodno in administrativno represijo. Resničnosti ali neresničnosti mnenj o tako kompleksnih vprašanjih, kot je politično stanje družbe v določenem trenutku ali politična ocena objektivnega pomena določenih političnih izjav (na primer v našem primeru predsednika sindikatov), vsekakor ni mogoče sodno dokazovati, saj oblast po tej logiki lahko vedno vsako kritiko na svoj račun proglasi za »ne-

resnično«. O takih vprašanjih je mogoče v demokratični družbi le politično razpravljati in jih seveda znanstveno proučevati.

Pripominjamo tudi, da je iz kazenske zakonodaje zloglasna formulacija »širjenje neresničnih ali **alarmantnih** vesti...« že pred leti izpadla (sedaj je inkriminirano samo še širjenje neresničnih vesti in to s **hudobnim namenom**), tako da predstavlja formulacija druge točke 81. člena očiten anahronizem (zakon je star deset let in sploh še ni bil usklajen z novo ustavo — to se pripravljale šele sedaj!) in bi bilo zato torej v skladu s splošno sprejetimi načeli za interpretacijo starih predpisov te določbe treba interpretirati v skladu s spremenjenimi razmerami, z doseženo višjo stopnjo demokratizacije naše družbe, zlasti pa v skladu z določbami nove ustave in zakonodaje in ne v nasprotju z njimi.

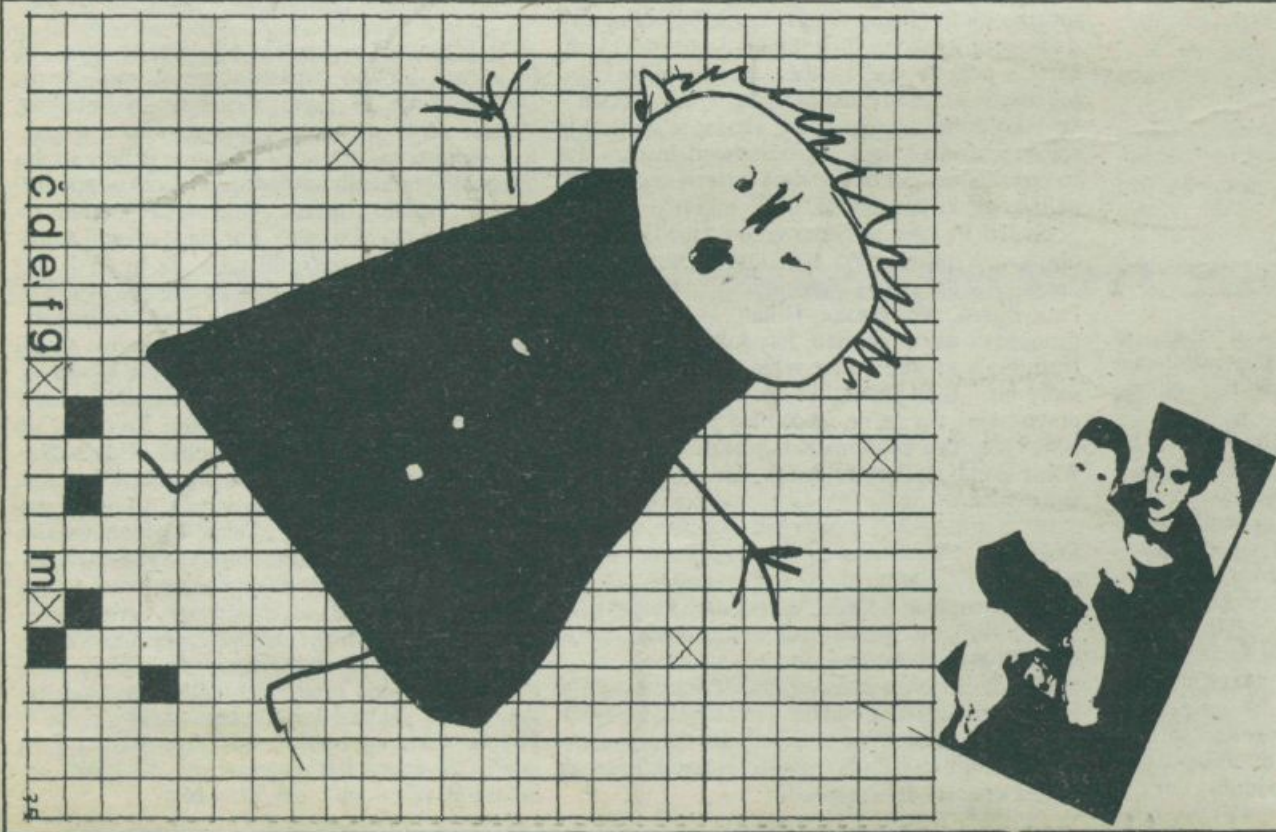
Ustava SFRJ v 203. členu izrecno določa, da je možno ustavne pravice in svoboščine, torej tudi svobodo tiska, omejiti samo v primeru njihove zlorabe (»ustavi nasprotne uporabe«), pri čemer takšativno našteva kaj se šteje za tako zlorabo (»ustavi nasprotno uporabo«) ustavnih pravic in svoboščin. Ker z našim člankom nismo:

- niti spodbujali temeljev z ustavo določene socialistične samoupravne ureditve,
- niti ogrožali neodvisnosti države
- niti kršili z ustavo zajamčenih svoboščin in pravic človeka in občana,
- niti ogrožali miru in enakopravnosti mednarodnega sodelovanja,
- niti razpihovali racionalnega, rasnega ali verskega sovraštva ali nestrpnosti
- niti spodbujali h kaznivim dejanjem,
- niti žalili javne morale,

je očitno, da bi bila prepoved razširjanja Tribune zaradi spornega prispevka ne samo nezakonita (ker ne gre za **vesti**, ampak za izražanje naših **mnenj**), ampak tudi protiustavna.

Iz pravkar citiranih določb 203. člena Ustave SFRJ pa je razvidno še nekaj, namreč, da je protiustaven tudi sam zakon o javnem obveščanju (2. točka 81. člena), ker omejuje ustavno svoboščino (svobodo tiska) iz razloga, ki ga ustava ne dovoljuje. V 203. členu ustave sicer res piše, da »zakon določa, v katerih primerih in pod katerimi pogoji« se lahko ustavne pravice z zakonom omejujejo — toda samo v primeru, če gre za »ustavi nasprotno uporabo svoboščin« (ker pa je kot že rečeno, lahko opredeljeno samo v sami ustavi). Ker je sodišče dolžno, če v postopku pred njim nastane vprašanje ustavnosti zakona, sprožiti prek Vrhovnega sodišča ustrezen postopek za presojo ustavnosti zakona, pričakujemo, da bo sodišče to tudi storilo (čeprav lahko v tem konkretnem primeru naši pritožbi ugotodi tudi na podlagi določb obstoječega zakona). Če kljub očitni nezakonitosti in protiustavnosti prvo stopnjo odločbe ne bo odpravilo, bomo seveda sprožili ustrezne nadaljnje postopke za varstvo zakonitosti in ustavnosti.

Na koncu protestiramo tudi zaradi hudih kršitev postopka. Kot je razvidno iz zapisnika, nam je bila izročena zahteva javnega tožilstva šele na samu obravnavi, vabljeni smo bili samo telefonično eno uro in pol pred obravnavo, s čimer smo bili bistveno prikrajšani v svojih možnostih obrambe. Zato predlagamo, da se to popravi vsaj na ta način, da pritožba na sodišče v skladu s 16. členom zveznega zakona zasliši stranki (tokrat, prosimo, s pravočasnim vabilom).

»Umetniška svoboda« v breznu Golubnjače

marginalije k mehanizmom političnega gospodstva

S šlagerji¹ se dandanes ukvarja celo krdelo specializiranih pisnov, ki si svojo mezdo pošteno služijo na račun razkoraka med bliskovito naglo uspeha in vselejnjim zaostankom nerodnega pisalnega stroja, za katerim se fantje zdaj bolj-zdaj manj diletantsko trudijo ujeti duh neke trenutne modne muhe v črko zapisa in pri tem, seveda, ohraniti na moč resen obraz. Kljub temu nedvomnemu trudu in naporu, ki ga vsak dan znova vlagajo v svoje izdelke, pa jih malone v pravi pravcati eksistencialni obup žene nekoliko neprijetno in že kar na moč zoprno dejstvo, da neki dotični šlager zastari v trenutku med prvimi in drugim udarcem tipke, ki bi hotela nastaviti sled o njem. (Mimogrede: zato je tudi edina revija, ki se na slovenskih tleh ukvarja s celo paleto različnih šlagerskih viž in svoje strani ljubeče namenja tovrstnemu pisanju, v obupnem in konec koncev kar usmiljenja vrednem stanju, kot taka pa je v celoti vredna svojega imena — STOP velja v prvi vrsti njej sami.) Zato bi lahko na svoj naslov prejeli tudi nekaj ugovorov, češ da se potemtakem tudi tale spis ne bi smel ukvarjati z zastarelim šlagerjem, ki so ga v jugoslovansko kulturno orbito lansirali lanskega 10. oktobra. Vendar jih — ugovore namreč — velja zavrniti, saj nam pisanje o posebnem položaju in značilni situaciji, v katerem se je na osuplost in presenečenje mnogih nepoučenih znašel naš komad, nalaga prav mehanika kontroverznega gibanja, po katerem določena zgruba prinese dobiček, ne da bi kar spocetka vedeli zanj. Kot so najbrž nekateri najbolj razgledani bralci že lahko uganili, gre za zdaj že prosulo gledališko igro, ki jo je v Srbskem narodnem pozorišču v Novem Sadu režiral Dejan Mijač po tekstovni predlogi Jovana Radulovića. Bralci o poteku dogodkov in črnih oblakov, ki so se nakopili nad »Golubnjačo«, lahko v malone vseh večjih množicnih medijih berejo historije, prikaze in prispevke k polemiki, ki zadnjih nekaj let po svoji intenziteti, žolčnem dokazovanju in bolj ali manj napadalnem evforizmu izstopa iz družbenega konteksta kulturnih diskusij v meri, v kateri je mogoče razbrati neko simptomsko zgostitev določenih parcialnih političnih interesov.

Potem, ko je bila uprizoritev »Golubnjače« na perfiden pritisk Mestnega komiteja ZK Novi Sad odstavljena s programa in politično diskreditirana kot »platforma za zbiranje in nastopanje nacionalističnih, ultralevičarskih, anarholiberalističnih in drugih protisamoupravnih in protisocialističnih sil« (stališče MK ZK Novi Sad), so avtorji predstave po veljavni zakonski poti ustanovili posebno delovno skupnost in prenesli »Golubnjačo« na oder Studentskega kulturnega centra v Beogradu in tam nadaljevali z rednim gledališkim delom. Na goriškem Srečanju malih odrov je »Golubnjača« dobila še »bronasto vrtnico« in se skoz selekcijsko-kritični aparat žirije legitimirala kot umetniški produkt kolektivnega angažmaja.

Tako. Grobo vzeto so to ključne točke tistega empiričnega koordinatnega sistema, znotraj katerega funkcionira »Golubnjača«, hkrati pa ti konkretni podatki zarisujejo referencialni okvir za konceptualizacijo specifičnega gospodstvenega mehanizma, ki se ga v odločilni meri drži senca voluntarističnega, spontanističnega in militantnega poseganja v polje, ki administrativnih rešitev ne prenese tako rekoč per definitionem.

Seveda si ne delamo nikakršnih utvar, da je postopek svojevoljne uporabe argumenta moči, ki je bil v tem primeru glavno orožje izvršilnega organa, kakorkoli nov po svoji ideološki metafori, vendar pa onkraj prerekanja o tem, koliko je upravičen in koliko ne, lahko zasledimo nastavke nekega temeljnega neugodja, ki »varuhe pečata« in »generalne linije« navdaja ob umetniških projektih, kolikor seveda za noht ali dva odstopajo od kanoniziranih notoričnih vrednot in dosežkov socialistične revolucije. Paranoični politični diskurz se namreč vselej vzdržuje in utemeljuje na določenih operacijah, ki nasažajo v simbolno ekonomijo te politike neko razsežnost »čistega«, »enotnega«, tako, da zastrejo ravno točko, na kateri se »čista enotnost« drži

nemogočega. Diskretni šarm politične birokracije leži namreč v tem, da si išče svojstven užitek prav na fantazmatski ravni monolitne in univerzalne celote, ki jo skuša v procesu svojega napredovanja doseči in se v njej dokončno historizirati. Kot taka pa znotraj prostora, ki ga v danih konkretnih družbenih razmerjih obvladuje, ne trpi nikakršnih disonanc, razlik in notranje členitve na način idejne diferenciacije. Pravzaprav — edina razlika, ki je v koordinatah te zaprte-spekularne simetrije dopuščena, je razlika, kolikor je normirana v rafiniranem procesu »notranjega čiščenja« in prepoznavanja sovražnikov, ki jih kot take najprej etiketira in nato onemogoči, izloči iz svojega rodu...

Obris birokratskega užitka

Ves prekanjeni maneuver, od katerega tako rekoč »živi« dnevno-aktualna ideološka orientacija, je sežet v nonšalantni potezi nekakšnega sofističnega preigravanja, ki pa ne more utajiti, da temeljno sloni na specifičnem psihotičnem razcepu. Ločnica, ki jo vpeljujejo po tej formuli, prefinjeno razreže občost »umetniške svobode« (ki je seveda programska in pravno-formalno dokumentirana) na definicije, kjer šele posebna opredelitev podeli vsakokratnemu umetniškemu projektu status »umetniške svobode«, lahko pa ga — kajpak — vrže tudi v območje zlorab te svobode in ga zaznamuje kot delo, ki izkorišča »umetniško svobodo« za doseganje podlih ciljev in kontrarevolucionarnih nakan. Vladajoča garnitura ima tako v rokah razsvetljenjski instrument, s katerim prav nič sramežljivo dektira v posameznih umetniških produktih elemente (zakrinkanega) sovražnikovega delovanja.

Trauma razcepa je tedaj na delu v družbeno producirani konkretni vsebini »umetniške svobode« na način, v katerem se naveže na mesto izjavljanja teh definicij, ki je po svoji umeščenosti očitno povsem vnanje glede na horizont »umetniške svobode«, saj le-ta dobi svojo ustrezno razredno-politično verifikacijo šele takrat, ko preplašena politična birokracija v abstraktno-obči formi »umetniške svobode« izpelje razcep, ki distinktivno zasnuje na eni strani lažno in na drugi strani resnično »umetniško svobodo«. Birokratski užitek, ki je v mehanizmi tega še kako podivjanega razcepa prisoten kot funkcija konkretizacije te obče forme, izstopi v vsej svoji perversni značilnosti, ravno kolikor je vsebina splošne umetniške svobode vselej že odvisna od mesta izjavljanja, ki vzvratno strukturira polje lažne in resnične svobode.

V paradigmi konstitucije politično-birokratskega razcepa je mesto, od koder je mogoče izreči »nezainteresirano«, »objektivno« presojo in oceno sinhronega družbenega položaja, odločilno izvzeto iz mreže konkretnih zgodovinskih razmerij, kar pa spet sproži vpis oblastniškega reda v to mesto. S te privilegirane pozicije je seveda mogoče tudi organizirati specifično diskurzivno polje tako, da že vnaprej zagotovljena dominacija vladajočih sil hkrati jamči pluralističen spoprijem in obenem prebrisanost drži mero, v katero je investiran »ideološki prag« tega spoprijema. To seveda ne pomeni nič drugega kot nadvse elegantno in spretno vplelavo takega intersubjektivnega zastavka, ki določeno razmerje artikurira kot institucionalno hipokrizijo in nesramnost finega tipa.

S tem smo prišli do tiste bistvene točke, na kateri pravzaprav rabljevske ravnanje Mestnega komiteja ZK v Novem Sadu lahko razumemo kot legitim rezultat reprodukcije ideološkega polja, znotraj katerega sploh lahko nastopi nekakšni »umetniška svoboda«. Kajti če je res, da ideološko-politični boji niso boji na nevtralnem, v naprej danem terenu, pač pa je ključni spopad osredinjen predvsem na tiste družbene vzvode, s pomočjo katerih je šele mogoče formirati določeno prizorišče ideološkega boja, če je, skratka, poglobitvega pomena ravno korak, ki ga še nismo naredili, tedaj je treba reči, da je metoda odstavitve »Golubnjače« z rednega repertoarja v Novem Sadu pač reprezentacija konsekvence tega koraka, ki pa je zdaj že storjen. Pogoji temeljnega ideološkega spoprijema so po tej prepričljivo desničarski, reakcionarni gesti, ki

popolnoma dezavuirajo odkrit, tolerant in demokratičen dialog — pa tudi konfrontacijo mnenj, bistveno premaknjeni.

Praktični in »realni« okvir diskusije sta povezana

Zdaj je Mestni komite ZK Novega Sada že odkrito pokazal karte in si s tem naglim razkritjem preprečil naknadno pristopanje k samoupravnim potem, saj bi to lahko proizvedlo zgolj farsično poravnano in izgladitev. Teoretsko argumentirano soočanje različnih pozicij bo treba opraviti na podlagi enakopravno zagotovljenih možnosti vseh zainteresiranih strani, nikakor pa ne priporočamo uporabljanja iluzionističnih trikov in nebuloznih slepil o prenapetosti polemike okrog »Golubnjače«.

Ker pa se tudi pri nas uveljavlja mnenje, da so nekateri vnetljivi kulturni delavci problem umetno napihili in trose razsejali tudi po ostalih republikah, velja opozoriti na neko dosledno spregledano dejstvo. Ta polemika, prav kolikor ima širše-jugoslovanske — razsežnosti, namreč že funkcionira kot natančen indeks konkretnih družbenih protislovij, kot neposredno praktični moment antagonistične konstitucije določene družbene prakse, skratka, ne kot »fiktivni« spopad jezikave peščice kulturnikov in trmoglavih politikov, pač pa kot dejanski indic perturbacij znotraj sinhrona družbene mreže, dezintegracijskih in izolacionističnih procesov...

Povsem trivialna modrost, da je treba spraviti diskusijo o vprašanju odnosa med politično in umetnostno-teoretsko interpretacijo v neke »realne« okvire, ki da jih zasluži »Golubnjača«, tedaj na tej ravni deluje že kot usmerjeno maskiranje ključnih razvojnih mehanizmov, ki producirajo vsakršne »nacionalizme« (če se že to očita »idejnemu sporočilu« »Golubnjače«), kot takega pa ga je treba odločno zavrniti in vztrajati pri historično-materialistični razdelavi reprodukcije produkcijskih odnosov prav zato, da manihejska večšina vnašanja —od—zunaj »spornih elementov« v sam postopek dramske členitve prikaže svojo zlahtno birokratično naravo.

Kar tako počez obračunati z »nacionalističnimi« eskalacijami z enim zamahom trde roke, ki bo — vsaj v določenih regijah — pometla z nekim gledališkim delom, najbrž ni mogoče tako hlastno, kot bi si intimno želeli borbeno nastrojeno vodilni možje doli v Vojvodini. Predvsem bo potrebno razbiti utvaro, da je plodno kottišče nacionalističnih izgredništev prav dotično gledališko delce bolj ali manj povprečne gledališko-estetske vrednosti, pač pa lokalizirati instanco »nacionalističnega« vsaj v spontanem, naturaliziranih ritualih in avtomatiziranih, ki pa so seveda odvisna od obstoječih razmerij družbenega gospodstva.

Nočemo nikakršnega nesporazuma: gotovo, da je lahko kakšna drama nacionalistično zaostrena, trdimo pa, da je nacionalizem kot specifična reakcija na ideološko, politično in družbenoekonomsko krizo mnogo bolj nevaren na mestih, kjer dejansko nastopa v formi samoumevnih, ritualiziranih, brezsmiselnih identifikacijskih refleksov, saj ga tu niti ne pričakujemo. »Pristna spontanost« npr. športnega navijaštva, ki se razrašča do nastopa brutalne fizične moči, je samo »nevtralna« forma, po kateri je neposredno doživljanje in sproščanje »čistih športnih strasti« že moment reprodukcije obstoječih razmerij, prav kolikor jih jemljemo v njihovi »nasebnosti«, kolikor jih ne vpnemo (strasti, namreč) v določen družbeni kontekst konkretnih produkcijskih odnosov. Ali z nekoliko drugačnimi besedami: »racionalno jedro« teh ritualiziranih gest je prisotno v tem, da s samo svojo vsebino prikriva, kako je prav ta ista vsebina zainteresirano posredovana in v tem spodbita s svojo lastno formo. Domet športnih navijaških ekskurzij seže praviloma dalj, kot njihova intenca, sama forma pa si konstitutivno nujno podreja vsebino, za katero na tem nivoju sploh ne gre več. Prav gospodarjeva fantazma »zgolj—športa« je tista, ki temeljno zakrinkava dejstvo, da je natanko na vnanje mesto, kjer deluje »navijaška fraza«, že vpisan subjekt, da na

tem mestu vdre potlačena subjektova želja, kolikor se subjekt slepi z razmerjem distance, ki jo (prav kot iluzijo) vselej ohranja do vsakršnih krvoločnih, agresivnih, nacionalističnih itd. parol in prikladnih gesel za vsakdanjo uporabo, ki jih potem obilno prakticira na športnih tekmah, teh čudovitih festivalih sodobnega mračnjastva.

Samo resnična svoboda je prava svoboda

A vendar: da bi se vrnili k ozkemu problemu, ki se nalaga na prepoved uprizarjanja »Golubnjače«, bomo izrabili tezo, ki smo jo nekoliko bolj zgoraj na kratko začrtali in v obrisih govorili o »umetniški svobodi« in njenih praktično-političnih reperkusijah. Gre namreč za to, da pridemo po tej poti do nekega nadvse razveseljivega paradoksa, ki bi utegnil birokratski suspenz predstave še celo opravičiti in konceptualno utemeljiti: če torej velja, da je vsebina splošne umetniške svobode pravzaprav odvisna od družbene pozicije, od koder definiramo stopnjo in kvaliteto posebne umetniške svobode oz. njena pojavnost modusa, kolikor delujeta v alternativni zoperstavitvi resnica/laž, tedaj je rod umetniške svobode členjen na dve različni vrsti. Vrsta, v kateri nastopi lažna umetniška svoboda, pa po pertinentnem oblastniškem zapopadenju niti ni posebna vrsta, vredna imena, pač pa izmeček svojega genusa, saj lažna svoboda pravzaprav omejuje resnično umetniško svobodo, za katero vendarle nam vsem gre — in njim tudi! Samo resnična umetniška svoboda je tudi prava umetniška svoboda, zgolj prava umetniška svoboda pa je dostojna umetniške svobode nasploh, kar pomeni, da poteka ideološka zidava splošne umetniške svobode prek zatrtja svoje lastne posebne vrste.

Po tem ključu univerzalnega razlikovanja pa je politična birokracija dolžna povoziti umetnost v imenu njene lastne svobode! Skratka, »Golubnjača« je bilo treba odstraniti s prizorišča enostavno v interesu umetniške svobode!

Kastracijski strah kot poteza, ki profilira politično birokracijo znotraj njene spekulame-incestuozne ekonomije, je na ta način utajen, na tem historičnem fonu pa postane postopek v »primeru Golubnjača« tipološka karakteristika administrativnih intervencij.

Kljub temu, da je že iz fragmentov, ki sestavljajo tale spis, dovolj razvidno, da je šlo predvsem za zatiranje nekaterih osnovnih premis, znotraj katerih se lahko razvija mehanizem ideološkega suspenza, ki doleti gledališko (pa tudi filmsko, literarno...) umetnostno proizvodnjo v konkretnih primerih posameznih del, je treba vseeno poudariti, da nam za določitev specifične spektakelske gradnje »Golubnjače« na tem mestu pač ni šlo za razlog, v katerem prevladuje družbena tehtnost problema odstavitve nad »čistimi« estetskimi razsežnostmi — še posebej, ker je ta hip nemara mnogo važnejša konceptualizacija neznoznega razmerja, ki spoj umetnostnih in praktično-političnih registrov legitimirajo na način, v katerega je vpisana stalinistična referenca.

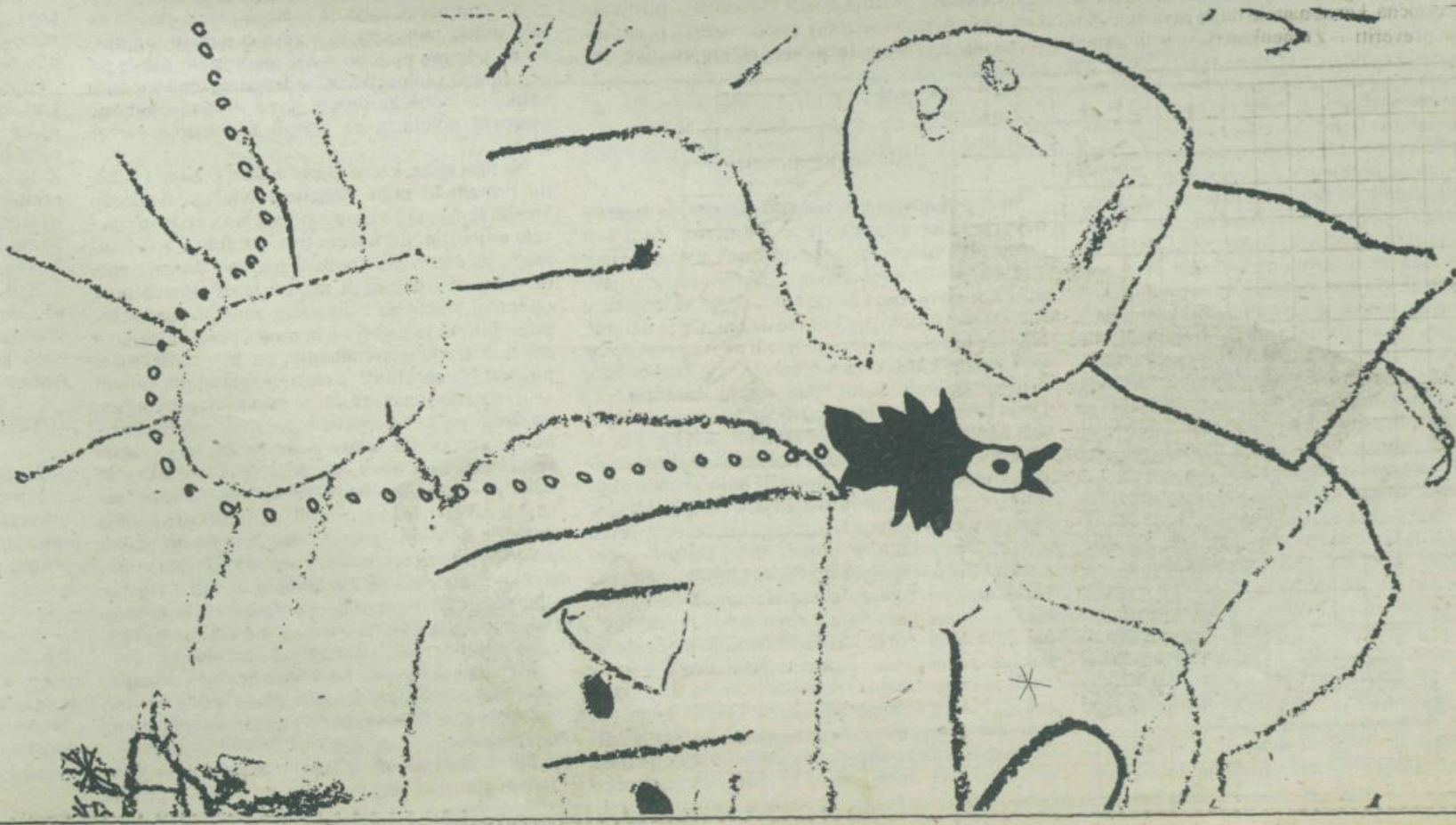
Postopek politične arbitrarosti vsaj v primeru »Golubnjače« izpostavlja predvsem nevrvalgične točke tistega ortodoksnega diskurza, ki za svoje privilegirano dejavnost jemlje pač civilizacijske obrazce, ki kot vsako pravo humanistično početje ne poznajo protislovne logike razčiščevanja nesporazumov, pač pa parazitirajo na linearni, topoglavi in fetišistični sintagmاتي, ki se hrani z izločitvami, obsodbami, zavračanjem in ukinitvami.

V zagati potemtakem ni »Golubnjača«, pač pa tista družbena instanca, od koder mirmo in hladnokrvno delijo nesmiselne etikete, pavšalne oznake in podtikanja, ki pa seveda v cirkusu subverzij, ki jih počenja črka, že zadoščajo za garant »argumentiranega« nastopanja. V zagati je torej neka matrica reševanja nesporazumov in zapletov, zato se bo treba do pravega jedra te matrice — tu smo nakazali nekaj možnih poti — sploh šele prikopati. To pa je delo, ki nas čaka.

Salve!

I šlager ne korenini v slagu

ALES DEBELJAK

Pismo o humanizmu

Politbiro je zasedal ponoči. Glavni referat sem imel jaz, potem pa se je razvila krajša razprava, ki je morala v celoti podpreti moja izvajanja. Vsebinski referat se je namreč ukvarjal z najnovejšimi eksperimenti, ki so jih pred tednom dni, ker so bile nujno potrebne za doseg smotrne vseobčnega zgodovinskega poslanstva, izvršili na moj ukaz. Zato bi vsako eventualno nestrinjanje z mojim dejanjem pomenilo samomor oporečnika.

Takoj po koncu zasedanja so tovariši odšli, jaz pa sem se tudi umaknil v svoje prostore, ki so bili v isti stavbi centralnega komiteja, kajti nerad zapuščam ta kraj iz dveh razlogov: 1. zato, ker tukaj padajo temeljne odločitve o usodi sveta nasploh, zaradi česar stoji tukaj svetišče groze sodobne zgodovine; in 2. zato, ker se izogibam stikom z ljudskimi masami, ki jih, čeprav so mi v obliki materiala potrebne za uveljavitev ter realizacijo mojih namenov, preprosto zaničujem. Zahteva po izolaciji tudi delno izhaja iz hipoteze, da je možno zgolj formalno, brez vsebinske gibanje volje do moči, ter iz nevere v smiselnost in bit človeškega nasploh.

V snopih svetlobe bližnjih opazovalnih reflektorjev, ki so bili razporejeni v enakomernih razdaljah na stražnih stolpih ob zidu, ki je obkrožal moje domovanje, sem opazil, da zunaj močno sneži. Včasih sem se nad tem vzradostil, sedaj pa že dolgo ne: spoznanje, da je osnovni mehanizem stvarnosti zanikanje in da je njena metafizična substanca, ki je navkljub vsem mogočim obupnim poskusom, da bi bila zgrajena iz drugega testa, **definitivni Nič**, ter da je vse, kar obstaja materialnega ali duhovnega le njena **začasna** drugobit, mi je ubilo sleherno romantično čustvo. Podstat sem zato v praksi, ki mi je zaradi **skeptičnega** odnosa do sveta kljub svoji vprašljivosti, pomenila še vedno najbolj verjeten kriterij resnice, načel v materialni pojavnosti, kar mi tudi empirično potrjuje moj položaj v družbi in državi: to dobro, ki se mi v konkretni kaže kot izpolnitev želje ter zadovoljitev privatne potrebe, najpogostejše dosegam z **fizično** likvidacijo nasprotnika. Vendar pa tudi ta dejanja, ki jim spriču strogosti uma nikoli ne pripisujem apodiktčne veljavnosti, morajo imeti, če hočejo biti deležna na njej, neki transcendentni razlog, brez katerega bi bila v goli empiriji ali probablistično-pragmatični etiki vredna posmeha. Pri meni gre namreč povsod za **princip in zakon**.

Napotil sem se v svojo delovno sobo, se usedel za pisalno mizo (moj življenjski ritim je docela kon-

traren ljudskemu, kajti spim takrat, ko drugi delajo), ter se končno lotil pisma, v katerem naj bi bivšemu kolegu in prijatelju iz semenišča, ki sedaj vodi svetovni center za mir in človekove pravice v Vatikanu, pojasnil nekaj osnovnih teoretskih postulatov za moja praktična divjanja, za katere me je bil prosil že pred časom. Takole sem mu pisal:

Dragi Josef,

Ker nimam navade izgubljanja časa z nepotrebnim in praznim uvodnim besedenjem, bom kar prešel k stvari, za katero si me prosil.

Del teoretsko-praktičnega odnosa do sveta, ki se s pomočjo strahovlade konkretno manifestira kot totalna despotija nad ljudstvom znotraj države ter permanentna grožnja celoti človeštva s planetarnim uničenjem in se torej uvršča v register vrhunškega nemoralnega ravnanja, omejujeta dve determinanti:

1. Smrt (fizičnost)
2. Zgodovina

1. Smrt (fizičnost)

Smrt pojmem kot **naravno danost**, je **logično dejstvo**, katerega negacija je izključena. Zato sem do nje popolnoma ravnodušen. Smrt je stvar, ki ima v relacijah kozmosa enako veljavnost ali neveljavnost kot življenje, kar pomeni, da je vključena v iste zakone ontologije, je potem tudi nič, še posebej če se v zadnji konsekvenci izkažeta kot **Eno-in-isto**, ki ni niti dobro niti zlo. Toda smrt ni absolutni Nič. Da jo lahko razlikujemo od njega, moramo vpeljati dva pojma nič: veliki ter mali nič. Prvi je nič, ki opredeljuje prve vzroke in principe ter je **substancijalne narave**, drugi pa samo nič določene partikularije (v našem primeru življenje) v razredu bivajočega, ni pa že negacija bivajočega kot takega. Temu drugemu pripada torej pojem smrti. Usodno vpeta v tako mrežo stoji naša smrt onkraj etičnih načel, iz česar logično izhaja odsotnost bojazni ali slabe vesti, da more imeti teror, ki ga nepoznavalci njegove prave narave in **smisla**, imenujejo zlo dejanje, kakšne daljnosežne negativne posledice.

Moje ravnanje torej pogojuje resnica, da smrt ni omega celote bivajočega, njegov končni smoter, o katerem govori tretja determinanta, pač pa le eno od sredstev, ki pomagajo, da pride na površje tisto substancijalno, torej tisto, ki brezpogojno pre-

sega individualno bitje, česar pa je smrt organon ničenja.

Ključ uspešnosti smrti pa je v bistvenem atributu človeške eksistence, v njeni **fizičnosti**. Ta se spoznava preko svojega senzornega stroja, ki ga strukturirajo dve polarni kvaliteti ugodja in neugodja s svojima ekstremoma užitka ter bolečine in srednjega teritorija nevtralnosti (nezainteresiranosti), ko se zgolj gleda, sliši nekaj. Ob tem je implicite ta gnozeološko-estetski konstituent telesnosti tudi tvorec njegove eshatologije. To pomeni, da ko govorimo o njenem dobrem in slabem, mislimo s tem vedno na to, v koliko meri sta »v gibanju« navedeni polarni kvaliteti, ki sta v redu dominantnih kategorij življenja.

Na zviti način, tako da zamegli um, ki potem ne išče smisla tam, kjer se v resnici nahaja, pa nezadostno odstrni podobno svoje moči veliki nič že pri principu seksualnosti kot najizrazitejšemu modusu užitka — boljšega orožja, na propad obsojeni, svetovni revoluciji za zmago hedonizma človek nima.

Na moj ukaz, kadar kurac določa predmet volje, mi pripadniki tajne policije privlečejo določeno število žensk, ki jih potem postrojim v vrsto in izberem najboljše. Če hočem tisti dan fukati z več komadi, jih odvlčem v sobane pač več, drugače eno, odvisno od trenutnega razpoloženja. Bistvo te, v operaciji »Sex« na zviti način anticipirane entropične biti, ki jo v vsej njeni moččnosti najdemo v zakonih tretje determinante, pa je v naslednjem pojavu: Na eni strani je register seksualnih variant — tudi z eno samo žensko — praktično neskončen, na drugi pa kot njegova negacija z vso intenzivnostjo gospoduje **zakon ponavljanja**, to je **zakon neskončne končnosti**, ki dela seks — tukaj je hakelejc — **to Stalno-isto brez nevarnosti redundance**. Marsikdo bi namreč mislil, da mora kot negacija negacije entropija v obliki dolgega nujno ukiniti prvi dve stopnji ter prevzeti oblast, toda ona dopusti človeku za kratek čas le malo uživati življenje. »Dobrota« ireverzibilnega procesa sveta k svojemu koncu marsikoga s tako dialektiko zavede v pretirano poveljevanje pomena seksualnosti.

Pri bolečini pa se na tako finto ne pade. Je **najintenzivnejša** kvaliteta senzualnega v celoti ter nas kot simptom stalno opozarja na tisto, kar ona ni: na **smoter** ničenja telesnega.

Torej, kar hočem, to absolutno dobim, drugače padajo glave, ki večkrat tudi v primeru, če poteka

vse v najlepšem redu. De Sade je vsekakor prispeval nekaj svojih spoznanj v zakladnico mojega enciklopedičnega vedenja.

Tako početje oz. tako obravnavanje ženske pa je edino mogoče, če ga deduciram iz spoznanja, da je seksualnost čisti fizični odnos dveh (ali enega) biološko-mehanskih sistemov (= nosilec seksa), v katerem za čustva ljubezni **substancijalno** ni prostora. V specifični nosilca te zadeve torej ležita svoboda in likvidator obenem in prav zaradi njiju sem lahko tudi na tem področju svinja: vseeno mi je, kaj delam in kako, ali sploh stvar »fuk« je, ali ni. Spriču kraja pa, kjer se navedeno dogaja, namreč prostora materije, ki je stvarnik in fundament vseh sublimacij, je to prvi korak k njihovi ukinitvi. Pravi ubijalec čustev ljubezni pa je **princip zakona**. Ker se ne uspe prebiti v njegovo carstvo, marveč ostaja v barakah varljivosti, nestalnosti in »slabi« trenutnosti, ter ni zmožno redukcije na čisto snov, nima pravice do obstoja. Ta čustva, ki visijo nekje na sredi v prazno, so zato čisti pičkin dim, to navidezno ali »slaba« laž.

Svoj začasni eshatološki razlog, zaradi česar sta smrt in **nihilistični** odnos do sveta sploh smiselna, pa najde nična bit fizičnega v **principu zgodovine**.

3. Zgodovina

Zgodovina je transcendentna. Nastajanje in minevanje sta njen postulat in material za reprodukcijo. Inkrat, toda ona sama je do obojega pogojno **večno nasproti Končnemu**. Pod sintagmo »pogojno večno« razumem namreč to, da transcendentna zgodovina mali nič, to je nič, ki se v skladu z že omenjeno definicijo pojavlja zgolj znotraj časovnega intervala planetarnega življenja, ne uide pa ona končnemu propadu vesolja, velikemu Niču. Zgodovina sveta v svoji naravni kot človeški obliki je **trajno dejanje**. Gibanje svetovne substance je tako vedno določeno **proizvajanje**, delo, ki presega umiranje in porajanje človeških esenc, te pa dajejo na določenem časovno-prostorskem odseku njej vsebino, ki je samo skromen prispevek h **globalnemu** prehajanju iz **Nekaj v Nič in nazaj** kot bitveni značilnosti **svetovne zgodovine**. Biti aktivni v tem dogajanju pomeni delati **človeško zgodovino**.

Če je obstoj Niča **ontološkega** pomena za svetovno zgodovino, je v krožju človeške to smrt. Od prej že vemo za njeno »ničnost« nasproti razredu absolutne Ne-biti, vendar je kljub svoji irrelevantnosti stvar, ki omogoča dostojanstveno, v okviru človekovih skromnih možnosti posnemati usodo sveta kot takega, namreč njegov nepreklicni konec.

Toda kako se more človek praktično dokopati do časti »biti zraven« pri razvoju sveta k njegovi definitivni samorealizaciji? Konkretno z delanjem vojn, z revolucijami in raznovrstnim terorjem, skratka s stalnim premočevanjem, sicer se obstoječe poleni, zastane, čemur sledi izraba njegove biti ter končno izginotje v »slabi« nič. **Svetu namreč vlada naravna zakonitost, da brez gibanja ni obstoja. Zgodovina kot dejanje je potemtakem ohranjanje biti na način nenehnega zaletavanja malega nič (smrti) v Nekaj**, kar tvori neprekinjen, neustavljiv tok dogodkov. Revolucionarni procesi s svojimi žrtvami so zato **delec univerzalnega izmenjavanja Biti z Ničem**, kar implicira njihovo začasno rezistenco apriori znanemu zmagovalcu. Temu sledi, da je edina šansa človeštva, če hoče vsaj za določeno epoko ohraniti svojo sled v vesolju, vztrajati v **permanentnem predručenju**.

Da pa je zgodovina človeštva vsaj njegovo **začasno** obstajanje ali regeneracija, je ne sme v procesu samouresničevanja ničesar ovirati. Zgodovina je namreč onkraj dobrega in zlega kar pomeni, da je v trenutku, ko se znajdemo v kolelju njenega kategorialnega aparata, ukinjeno sleherno vrednotenje njene biti z merami etike, točneje, moralnost na njen obstoj in veljavnost nima nobenega učinka. Zato se ne smemo čuditi dejstvu, da so bili v večini primerov največje svinje v zgodovini človeštva njeni največji junaki, pa ne zato, ker so bili zli, pač pa zato, ker so bili kreatorji ali vsaj glasniki nečesa Novega.

Zgodovina v svojem bistvu, kar je identično z obupnim bojem njene eksistence nasproti nepovratnemu globalnemu procesu k absolutnemu Niču, ki je edina resnična Pravica, je tako **Moč**. To trditev lahko izrazim v naslednji enačbi:

HISTORIA = POTENTIA = ESSE

To je pglavitni razlog za moja zla dejanja. Vprašuješ me še, ali se je vendarle mogoče izogniti tretji svetovni vojni? Če naj verjamem svojim spoznanjem, ki sem ti jih delno posredoval v tcm pismu, potem ne.

Prisrčno te pozdravlja
Cezar

P.S. Pozdravi papeža!

Ko sem končal pismo, sem šel spat. Prebudil sem se šele pozno popoldne; zunaj je bila spet noč, tako da svetlobe tistega zimskega dneva, ki je delala Moskvo bolj vidno, nisem doživel. Pa kaj!

PETER MLAKAR

STOLETJA
Stoletja so minila
Ostale so sence
Edine steze po katerih so prišli
Moji predniki in me zoudili

Schwüler, Soparno jutro III. del

čepav sem v tem mestu tako rekoč tujec ali pa vsaj širšim ljudskim masam nepoznan možakar, se kaj takega vendarle ne bi smelo pripetiti. namreč: že dva meseca pa še kak dan za povrh ne najdem pravega partnerja ne za dober zamah ali vzdih, ne za kak kolosalen vbod, kaj, še ko gre za navadno fa-fažo se lepota, ko ga sčasoma le pripravim, da vdano počene in globoko zajame sapo naenkrat premisli, miži in se boji, cunja cagava! nič ne poma-ga, moram bežati iz te zamrle pustinje. tu me ugo-nablja: ob jutrih, ves bolan od prazne, suhe noči motrim z okna dol — postajališče; skoz zredčene meglice se bližajo silhuete prvih delavcev, ki hitijo na avtobus, nežna, tihotna strast skrivoma prebada njihova mikavna telesa, pod težkim blagom zim-skih plaščev radostno kipijo napete, čvrste mišice, to so fantje in moškeje ponosnih, svetlih, borbenih pogledov, gor do okna se suklja njihov močni vonj, v nosnicah je zaznati duh po čebuli, prseči zadah strojnega olja, po vsem telesu me stresa od uniču-joče želje po neizmerni moškosti. in ko je sonce do-končno razpredlo magične nitke, se po ulici raz-veleče trušč, šolarji z gibkimi životi, z raznobarnimi torbicami in z rutkami okoli vratu se valijo nizdol, spotikajo se, nemarno tulijo, brzijo po ledenih udo-rih, ki so ostali še od nočne zmrazali, požiram jih z očmi, joj, da bi imel vsaj enega zdaj zraven sebe, tenko bi piskala sladka bolečina! kako prazno potem minevajo dopoldnevi, ko ga brezprizivno drkam do onemoglosti; ne pomagajo ne posterji, ne lepe barvne fotografije mastodontskih kurcev, ne doneči, žametni glas Ivana Lotriča z radia, ne zmamijo me tolste roke mesarja iz samopostrežbe (ki je baje nekoč v globoki pijanosti nabrisal po-poldansko izmeno v drefabrikli, da so se še nasled-nji dan bleščale široke vijuge madežev prepojene z govejim semenom!), ne prelišči me niti poštar, ki bi se mi sicer kar sam vsilil, ampak, hudimana, to sploh ni dedec, ko pridrobenclja na vrata in zacvili s piskajočim glasom, me vse mine, nesnaga kastrira-na, poleg tega pa ima zožene ritnice preko meje, puh pod nosom kot četrtošolec, prsni koš pa ko kak ptič. in ko potem ne zdržim več, ko moram it ven, mednje, ki jih ljubim, se umijem in nadišavam, na-pudram se po riti in po mošnjah, še trikrat ali štiri-krat si ga zdrkam ob pogledu na debelega, brkatega soseda, ki čisti sneg s pločnika, ne pozabim niti na tubo z vazelinom in še nekaterih drobnih, poslovnih dodatkov. (ki, mimogrede, v kočljivih trenutkih zelo olajšajo celo stvar!) drvim in ko obseden hodim naokrog, skačem od bifeja do bifeja, od stranišča v podhodu pri zvezdi do veličastnega sve-tišča pod tremi mostovi, ugonabljam se v pijanem tkivu, kje na kakem bolj samotnem vogalu pogra-bim koga za stegno in podrgnem s prsti po kocinah, zagrabim ga in ga poljubim za uho (da ga malo zraj-cam) in če mi potem skuša spizdit, rušim vse pred seboj, le da ga dobim; če se utrudim, potem kradem po delikatesah; vse, prav vse: hrenovke, kranske, suhe, gorenjske salame, salamin stisnem pod ramo, svinjsko črevo; mehur nabasan s pašteto in ko grem potem po ulici ali kjerkoli že odgrizujem lupino, z jezikom drsim po mehkelem obodu, za menoj ostaja sled sluzaj in mehka mokrota v očeh. nič se ne zgane v ljudeh, še celo film »vaba« za katerega se je misli-

lo, da bo povzročil neke metamorfoze ali pa vsaj zbudil ljudi iz globokega, nezavednega spanca, je večidel brez odziva. do amena vse je zamehurjeno, balonasto, trepeta v pračakanju in glej ga skob-ca-prdim, pokapam z izcedki božjastne milosti, prišli so pome, zdaj se že peljemo, letimo, ekskluzivna moška posadka, kombi do roba in čez šipe napol-njen z našimi telesi, nahrbtniki, hrano v konzervah in škatlah, zadaj pod klopjo je plastična omara iz katere prijetno diši po domačem cvičku... že kake pol ure smo skupaj, oziroma se drug po drugem, eden izmed fantov nenadoma reče, da mu gre predvsem za smučanje, ko bomo tam gori; oni, ki sedi spredaj pa nekaj faflja o ženskah in o dankah in švedinjah in podobne bedarije; pa saj tu je vozač stane, kmečki fant spod golovca, zlahtnih, nagajivih oči, če se še s traktorjem prevrača, ni klinc, da se ne bo tudi z mano zasukal, opazujem ga v vzratnem ogledalu, ko vidim, da me je opazil, mu pomeži-knem, bebavo napne pogled in mi hlepeče vrne pozdrav, že prej sem ga ogledoval, močan je in iz ust mu smrdi po konjskem dreku. k sreči ima tenke hlače in ozke spodnjice, saj se mu jajčka in kurec mogočno pne v šilasto vzpetino. a igra ima, kot je to v navadi, še enega igralca, toneta; črnolas fant, vo-lovskih oči in kratke pameti je, zagledal se je vame, s trdim robom smučarskih hlač je zdrsnil mimo mo-jega stegna, trznil sem, ko da bi me stresla elektri-ka, vrne se z nogo, narahlo kot ladja pred pomolom vibrira s kolenom ob mojem stegnu, porogljivo se nasmehne, jasno, zdaj pričakuje mojo reakcijo, a jaz taktiziram, skušam mu odšifrati pozitiven od-govor, a igro podaljšujem, zlasti zategadelj, ker nočem izgubiti naboja pri stanetu, ki je ipak pri-vlačnejši. pod nami ugašajo kilometri, mimo bežijo vasi in mesteca, pokrajina je enolična, stane pož-vižgava lanskeoletno sanremsko zmagoslavno po-pevko, ženskoid na sprednjem sedezu je utihnil, dremucka in se nelagodno suče po skajasti prevleki, tone pa nezaustavljivo spušča padalce na aktivno bazo—čim bliže mojemu reaktorju; zdaj mi je že z roko privzdignil desno hlačnico in se z razkrečeno dlanjo napolil proti kolenu, med potjo pa se sprele-taval med frfotavim klasjem kocin. zdaj bi se le stežkoma lahko še obvladal, sicer pa sem bil tega zafukanega asketizma že sit čez glavo; prižgal sem kontrolne lučke, namazal ojnice in zalaufal mašino! odpel sem mu pas in uturil roko direktno h kajli. bržčas ni pričakoval tolikšne neposrednosti, a se ni pretirano zmedel. primaknil se je bliže k meni (medtem se je oni spredaj prebudil, nekaj zagod-rnjal in začel zabavljati a sem mu brž zagrozil, da ga bom z zunanje strani privezal za prtljajnik, vsled česar se je potem bojazljivo potopil v tihoto). pe-stoval sem njegovo rastočo gusarsko sabljo, miloval gozdič gostega runa, ki jo je tesno varoval in se potem razširil do popka, kjer je bilo kanala konec. prestrezal sem njegove ščemeče poglede, a tedaj je tudi tonetu že dovolil božanja in grabenja za noge, prekucnil me je in me z močnimi rokama dobe-sedno prilepil na sedalo. vzrožil sem od zado-voljstva in nemoči, tone je ravno poskušal zvleč hlače dol, kar se nenadoma in baš v najbolj nepri-jetnem trenutku oglasi stane, z rotečim, malone ve-kajočim glasom prične moledovat: jao, jao, zakaj

ne še jaz, vzdihoval je ko kaka porodnica, dajta, vključita še mene, še nikoli me ni nihče prav pošte-no, ne bodita prasca, naphajta me s spermo, da bom potem dolgo na široko hodil ves napihnjen ko pa-radižnik, tone pa je kričal nazaj: drži gobec, pesjan, vozi in pazi na svojo rit, da ti je res kdo ne razteg-ne, zraven pa se je z vso skrbnostjo posvečal meni, ki pa kar nisem mogel preboleti stanetove odsotno-sti in ko sem potem v mislih še enkrat sestavljal in mazilil njegovo podobo sem zaokrenil frontno lini-

jo, tuleč: ooo stane... just wait for me, ooo; besede so se mi zapletale, oni spredaj je spet godrnjal, zne-nada me je popadlo, zgrabil sem toneta za ovratnik in ga z dobro merjeno brco usmeril proti škatlam, godrnjača pa zadegal v arkado, da se je brezslšno zgrudil, zdaj sva bila s stanetom sama, splazil sem se k njemu, prav požrešno sem ga pogledal in dejal: zdaj pa le ustavi, da si malo oddahnemo in se okre-pimo...

(se nadaljuje)

81. člen 2. odstavek

Ta člen republiškega zakona o javnem obvešča-nju je zapisan v poglavju z naslovom Zloraba svo-bode obveščanja in se glasi: »Prepovedano je raz-širjati sporočila s katerimi se prenašajo ali razna-šajo neresnične ali alarmantne vesti, ki ogrožajo ali bi utegnile ogroziti javni red in mir ali vznemiriti javnost.« Ta člen zaradi svoje ohlapnosti morebit-nih vznemirljivih posledic in širino (alarmantne) vsebine, na katero se lahko pripne ta vznemirljiva posledica, dopušča zlorabo preprečevanja zlorabe svobode tiska v družbi samoupravne demokracije.

Umestitev revije oziroma časopisa je v tvorbi tega zakona že opravljena. Revija oziroma časopis in nasploh mediji javnega obveščanja očitno niso javni, saj se preko njih sporoča javnosti sporočila. Nekatera sporočila pa do javnosti ne smejo priti. Očitno je, da se torej zakonodajalec javnosti, ki v temeljih tega zakona nastopa tudi kot delovni člo-vek in občan potreben obveščanja, boji. Dikcija za-kona ljudi, do katerih prihajajo sporočila preko javnih medijev, diskriminira na delovne ljudi in ob-

čane in javnost. Prva dva subjekta sta pri tem de-ležna pravic in svoboščin, javnost pa je tisti druž-beni prostor, kjer se država ne tvori oziroma kamor ne posega, in se utegne zaradi tega nezrelo obnaša-ti. Zaščito pred javnostjo v zadnji instanci pri tiska-nih stvareh zagotavlja pristojno javno tožilstvo. (Prejšnje instance so notranjega značaja. Gre za delo avtorja prispevka, uredništva, odgovornega urednika in raznoraznih družbenih organov.) Ker je zakon mesto, kjer se tvori država, pomeni zaščita pred vznemirjenjem javnosti zaščito države pred ljudstvom, ki utegne to državo pretvoriti.

Ker je torej 2. odstavek 81. člena tega zakona v nasprotju z načeli uredniševanja samoupravnega socializma, ga je potrebno čimprej (v novem zako-nu) smiselno odpraviti.

Peter Kos

Program za ŠKUC

Sporod filmske dejavnosti ŠKUC-a

Torek, 15. februar ob 18. uri v okviru tedna krat-kometražnega filma v Cankarjevem domu projek-cija filmov Marca Davorina

24. in 25. februarja ob 20. uri pregled novejše francoske produkcije videa na Starem trgu 21

O ljudskem tihožitju

Nekje, če bi ta nekje locirali, bi rekli: v eni izmed zaplenjenih Tribun, bi bralci inkriminira-nih člankov lahko prebrali o občestvu, ki se deli na kadilce in nekadilce tako, da posamezna dela obstajata ločeno drug od drugega — občestvo je

vlak, katerega prvi vagon napolnjujejo kadilci, drugega pa nekadilci.

Tako železnica, ki ločuje zato, da združi.

Kako pa se vzpostavlja združba v avtobusu?

Avtobus je pojavna oblika zaprtega prostora, kjer se istočasno nahajata kadilec in nekadilec in v kolikor gre pri njunem odnosu zgolj za kaditi ali nekaditi, ni njuna simbioza zaradi pojava toba-čnega dima prav nič omajana.

Konflikt med njima sproži šele militantna na-strojenost nekadilca do povzročitelja njemu tako neprijetnega vonja. Sam poseg nekadilca, ki pre-pove kadilcu kaditi, je seveda povsem državo-tvoren akt, ako prepoved legitimira na medicini, se pravi s kvanim vplivom tobaka na razvoj člo-veškega organizma. Tako kajenje ni le nepotreben užitek, ampak je razen tega, da je nepotreben, tudi škodljiv.

Razmerje med kadilcem in militantnim neka-dilcem torej ni v posedovanju ali neposedovanju kadečega se tobaka, ampak v uživanju ali pa pre-povedi uživanja, se pravi v razpolaganju z užit-kom drugega.

Toda, v kolikor je užitek kajenja oralna sati-sfakcija, je potem že sam konflikt kadilca z neka-dilcem nepotreben, je v užitek.

ASTA FAJFAR

TRIBUNINA PREZA

Skrivalnice na Kersnikovi

Ob vseh zapletih okoli bodočega mladinskega centra v nekdanjem Domu učencev na Kersnikovi 4, bi veljalo omeniti tudi zadevo, ki bi jo lahko označili kot marginalno, a je vseeno ena od bistvenih ovir za prevzem prostorov in njihovo ureditev.

V prostorih nekdanjega doma ima bivši upravnik stanovanje. Njegov sin pa se je lepo vselil v peto nadstropje izpraznjenega doma in to menda celo ob soglasju direktorja Doma učencev na Gerbičevi, ki je lastnik prostorov na Kersnikovi, čeprav to tam najodločneje zanikajo. Kakorkoli že, na MK in UK ZSMS so to izvedeli in zahtevali od uprave Doma učencev, naj nasilno vselitev prijavi milici. Toda miličniki so lahko ugotovili le, da si je novi stanova-

lec prostore že lepo uredil (pregradna stena, inštalacije), po zakonu pa lahko ukrepajo že štiriindvaj-set ur po vselitvi.

4. januarja letos je bila podpisana Pogodba o za-časni uporabnosti prostorov in novi uporabniki (MK in UK ZSMS) so nameravali sprožiti pravni postopek, toda ta se ponavadi vleče od šestih mese-cev do dveh let, kar je seveda nesprejemljivo dolg rok. Začeli so se pogovori z upravnikom in njego-vim sinom, ki je obljubil, da se bo kar najhitreje iz-selil. Vendar pa v tem času ni upošteval dveh rokov za izselitev, ki mu jih je postavila uprava doma učencev in je še naprej ostal v okupiranih prostorih. Štos pa je v tem: dokler se ne izseli, ne more biti

podpisana primopredajna pogodba in se ne more začeti adaptacija in vselitev, ne samo petega nad-stropja, temveč cele zgradbe.

Ker sem zgoraj navedene podatke dobil predv-sem na MK ZSMS, sem se o zadevi nameraval po-govoriti še s tov. Grudnom, bivšim upravnikom doma, vendar pa mi je po telefonu povedal, da ne bi govoril o tej zadevi, ker je stvar ad acta, vse naj bi bilo dogovorjeno in vrata v petem nadstropju odpr-ta. Kako uro po tem pogovoru pa so se na Mestno konferenco vrnili fantje, ki so bili na Kersnikovi in ugotovili, da se stanje ni spremenilo in da so vse-ljeni prostori še vedno zaklenjeni. Igra slepih miši se torej nadaljuje.

Tako se je neobstoječi mladinski dom poleg akutnih nesoglasij glede namenskosti prostorov, programskih usmeritev, težav s krajevno skup-nostjo zapletel še v formalno-pravno farso. Za-

nima pa me, ali bi se izpraznitvi prostorov tako uspešno izmikal tudi kdo, ki bi se pred otvoritvijo vselil v prostore Cankarjevega doma.

T.G.

Teden dni kasneje smo dobili nove podatke. Sta-novanje je izpraznjeno, kar pa žal ne pomeni, da je stvar dokončno stekla. Za popoln happy end manj-kajo še ključi, tako da so vrata še naprej zaklenjena in bodo najbrž ostala zaklenjena, dokler se nasilni vselitev ne vrne s počitnic. Ko pa se bo dobobra naužil Coste del Sol, morja, sonca in svežega zraka, pa se je pripravljen takoj sestati z vsemi prizadeti-mi, kot je bilo obljubljeno. Upamo, da se bodo na tem veselem snidenju končno poljubili na gorka lica v znak sprave in se tudi dokončno dogovorili. Če pa se bo tej zgodbi v nadalje dopetilo kaj no-vega, pa vam bomo seveda poročali.

M.G.

Prehrana študentov: Zavod SR Slovenije za zdrav. varstvo

[illegible]

I anketo smo šivali ugotoviti, kako imajo študentje urejeno prehrano, kje se hranijo in kako so zadovoljni z svojo prehrano. Ugotovilo se, da je glede študentske prehrane največjega malo, da raven študentske mize v SC in nekaterih VOD, ki imajo organizirano prehrano obteja večina VOD, ki tega nima.

Da uživaj vsaj en topel obrok dnevno je odgovorilo 4700 (78,9%), da uživaj topel obrok dnevno le včasih je odgovorilo 1287 (20,8%) študentov.

Tabela 11 prikazuje, kolikokrat uživajo študentje omenjene obroke hrane. Približno 51 % študentov uživa redno vse tri obroke, 19,8 % študentov nikoli ali zelo redko uživa zajtrk, 26,7 % študentov nikoli ali zelo redko ne uživa večerje.

TABELA 11: KOLIKOKRAT ŠTUDENTJE UŽIVAJO NASLEDNJE OBROKE S,

Obrok/kolikokrat dnevno	veak dan g	večkrat v tednu g	nikoli ali samo redko	biox odg.	%
Zajtrk	3508	1088	1215	279	6190
	86,7	17,8	19,8	8,07	100
Kosilo	3568	2183	178	283	6190
	57,8	35,3	2,8	4,2	100
Večerja	2711	1450	1654	375	100

Koliko denarja povprečno porabi za posamezne obroke je 27,4 % študentov odgovorilo, da porabi za kosilo od 30 - 70 din, za večerjo porabi 74,7 % študentov 20 - 40 din, za zajtrk porabi 70,8 % študentov od 10 - 21 din.

Enake pomenšno, kot redna prehrana, je pomenben sestav hrane po bioloških vrednostih, Zelenjavo ne uživa nikoli, redko oziroma enkrat tedensko 18,3 % študentov, skoraj vsak dan ali vsak dan uživa zelenjavo 81,5 % študentov.

- sadoje ne ušiva nikoli, redko ali enkrat tedensko 18,9 % študentov, skoraj vsak dan ali vsak dan 54,3 % študentov,
- testenine, krompir, riž, ne ušiva nikoli, redko ali enkrat tedensko 29,6 študentov, skoraj vsak dan ali vsak dan 33,2 % študentov
- meso ne ušiva nikoli, redko ali enkrat tedensko 18,6 % skoraj vsak dan ali vsak dan 33,0 % študentov,
- jajca ne ušiva nikoli, redko ali enkrat tedensko 32,1 % študentov, skoraj vsak dan ali vsak dan 58,9 % študentov
- mleko ne ušiva nikoli, redko ali enkrat tedensko 10,7 % študentov, skoraj vsak dan ali vsak dan 52,1 % študentov
- sendviče ne ušiva nikoli, redko ali enkrat tedensko 21,2 % študentov, skoraj vsak dan ali vsak dan 48,8 % študentov.

Vidimo, da so v veliki večini študentje, ki uživajo hrano, katere glavne sestavine so mame, testenine, krompir, riš, mleko in suha hrana - sendviči. Najhen daleč jih redno uživa belja-kovinsko bogato hrano, ki ga v velikih količinah vsebuje meso in jajca. V nadaljnjih fazah bomo prikazali, kako se prehranjujejo in kakšna je sestava hrane glede na kraj bivanja (doma, študentski domovi, podmožjanski ...)

Kolikokrat mesečno študentje skrbijo sami za obroke hrane (najtrk, kosilo, večerja), bodisi da kuhajo sami ali da kupujejo posamezne obroke, je 25 študentov odgovorilo, da ne skrbijo nikoli za svoje obroke, predvidoma so te študentje, ki živijo pri svojih starših. Od 18 - 25 dni in več v mesecu skrbijo samo za obroke 20 študentov.

Od 3925 (63,4 %) študentov, ki ne bivajo pri starših, je 1874 (42,6 %) študentov odgovorilo, da si prinese 1/4 celotne hrane od doma, 1/2 celotne hrane si prinese 50 (1,3 %) študentov 1360 (3,6 %) študentov je odgovorilo, da si ne prinese od doma nobene hrane.

Za boljše in hitrejšje reševanje problematike pri urejenosti prehrane študentov so zanimali podatki, ki kažejo, kje in na kakšen način se v glavnem prehranjujejo študenti.

Zajtrk si 2852 (92,9 %) študentov kuha sama, 95 (1,5 %) študentov zajtrkuje v študentski menzi, 57 (1,1 %) študentov zajtrkuje v gostinskih lokali, 172 (2,8 %) študentov zajtrkuje na VŠO, 2232 (36,1) študentov zajtrkuje pri starših, sorodnikih, znanih in drugih, 777 (12,6 %) študentov ne zajtrkuje, 357 (5,8 %) študentov ni odgovorilo na vprašanje, katere bi lahko stali v skupino, ki ne odgovarja redno.

Košilo si pripravlja samo 1852 (29,3 %) študentov, v študentski menzi kupuje kosilo 609 (9,8 %) študentov, v restavracijah in gostinskih lokalih 765 (12,4 %) študentov, na VŠC 234 (3,8 %) pri starših, sorodnikih, znancih in drugje 2381 (38,5 %), kosila ne je 104 (1,7 %) študentov in na vprašanje ni odgovorilo 245 (3,9 %) študentov.

Večerja si pripravlja samo 2583 (41,7 %) študentov, v študentski menzi večerje 135 (2,2 %) in v restavracijah in gostinkah lokalnih 151 (2,4 %) študentov, pri starših, sorodnikih, znancih in drugih večerja 2543 (41,1 %) študentov, na VBO 11 (0,2 %). Večerja ne uživa 378 (6,0 %) študentov in na vprašanje ni odgovorilo 193 (3,1 %) študentov, katere lahko prištejemo k skupini, ki ne večerje.

Vidimo, da si velik procent pripravlja večino obrokov sama, sajtrk si pripravlja 82,9 % študentov samo, kosilo 29,9 % in večerjo si pripravlja samo 51,7 % študentov. Najhde delež tistih, ki se prehranjujejo v študentski menzi ali na VSO, kar nam kaže da je odprto vprašanje prehrane študentov in da bomo morali razmišljati o celodnevni VSO, kjer bomo morali rešiti tudi vprašanje prehrane študentov.

Kaj manjše študentje glede urejenosti prehrane?

2652 (42,8 %) študentov meni, da je njihova prehrana urejena,
2843 (45,9 %) študentov ima svojo prehrano delno urejeno,
571 (9,2 %) študentov meni, da prehrane nisoj urejene
124 (2,0 %) študentov na vprašanje ni odgovorilo

Zanimalo nas je, kolikokrat oziroma kako pogosto se študentje
opijaše. Vprašanje ni bilo najbolje zastavljeno, oziroma študentje
niso realno odgovorili, 588 (9,5 %) študentov ni odgovorilo
na to vprašanje, 3411 (55,1 %) študentov se ne opija nikoli,
enkrat mesečno in manj se opija 1529 (24,7 %) študentov, več
krat enkrat mesečno se opija 438 (7,1 %) študentov, večkrat
tedensko in vsek dan se opija 80 (1,3 %) študentov.

VPLIV PREHRANE NA RAST, RAZVOJ IN DELOVNO ZMOGLJIVOST

še vedno velja znano dejstvo, da je pravilna prehrana - to pa pomeni kalorije in biološko primerno sestavljeno, higiensko zmerno poročeno hrano v pravilnih časovnih razmikih - eden najpomembnejših temeljev za zdrav telesni in duševni razvoj. Iz rešitav telesnega razvoja šolarja, ki jih dela Zavod SRS za zdravstveno varstvo - služba za zdravstveno varstvo šolskih otrok in mladine, je jasno razvidno, da sta telesna rast in razvoj današnje mlade generacije tudi v Sloveniji akcelirana tako kot spajajo ta pojav doudgo po svetu. Akceleracija rasti in razvoja so kafe na več načinih:

- današnja mladine je višja
- znake višine in druge telesne parametre ter spolno zrelost dosega za 1,5 do 2 leti prej kot včasih, kar pomeni, da so telesni pospeški rasti in razvoja v posameznih letih precej večji
- pojavlja se negativna tendenca akceleracije: obje rumene in boki, obji prsi kon, kar govori za prehajanje mladine v astenien habitus, ki pa ima lahko ob dokasani hitreji in večji rasti za posledico slabo telesno odpornost in slabo delovno sposobnost.

Podatki o zdravstvenem stanju mladine, s katerimi razpolagamo, to trditev že potrjujejo.

Na sistematičnih zdravstvenih pregledih v SR Sloveniji odkrivamo bolezni in okvare, od katerih tu prikazujemo le tiste, ki so najbolj odvisne od prehrane:

Vrsta šol	Število učenecov	razvitost srednja šola	hranjenost srednja šola	slaba vrsta		
osnovne	218.711	19,2 %	6,8 %	24,2 %	11,0 %	48,0 %
poklicne	31.560	10,8 %	3,4 %	19,0 %	8,1 %	42,2 %
strokovne	29.738	14,0 %	3,6 %	22,6 %	7,1 %	46,3 %
gimnazije	21.103	16,0 %	1,7 %	21,2 %	7,1 %	46,9 %
vse šole	301.114	17,8 %	5,9 %	23,6 %	10,2 %	50,1 %

Nastete pokazatelje izredno dobro dopolnjujejo podatki, ki nam jih je posredovala sanitetna služba JLA o zdravstvenem stanju rekrutov, in se vsako leto ponavljajo. Zabeleženo neposrednih za vojsko je 3,7 % fantov. Daleč najhujše - kar 40,0 % od teh je neposrednih zaradi telesne nerazvitosti, splošne oslabelosti, zaradi pravih preloženih bolezni in proteinurije! Zaskrbljujoči so tudi podatki o obolenosti nose mladin, ki je v stalnem porastu in tudi okrepla telesno neopornost.

Leto	Število preiz. / cel. štev. (zavodi) delavci v šolastih in v študijski
1950	4.131 / 1.000 šolarjev
1971	4.660 "
1975	4.818 "
1980	4.131 "

Kot varok tolikšanih prihodov v šolske ambulante so na prvih treh mestih obojenja dihal, poškodb in nalezljivih ter aseptične okužbi. Tudi te diagnoze otrjujejo dejstvo o neodpornosti organizma, pri kateri igra prehrana eno najvažnejših vlog.

Način prehrane našega prebivalstva kaže v sodnjem času dve značilnosti: klasičnega energetskega 'primanjkljaja' v prehrani ne ugotavljamo več, opažamo pa še vedno kvalitativne prehranske deficite, posebno deficite vitaminov in biološko aktivnih 'mineralov'.

Pogosti so kvalitativni prehranski deficiiti, ki prispevajo predvsem skupine prebivalstva s nižjimi osebnimi dohodi, ki tudi tišče grupo, ki zaradi pomanjkanja ali neustreznih prehranskih navad uživa živila s neustretno biološko, vendar visoko energetsko vrednostjo. Deficiti vit. A, B, C, D in selena negativno vplivajo na rast in razvoj otrok in mladine, na fizično kondicijo, delazmočljivost, prične obremenitve kot tudi na imunobiološko reakcijo organizma.

Povsod po svetu so si edini, da je družbena prehrana, ki vključuje prehrano v predškolskih ustanovah, šolah, domovih učencev in študentov, posebej dejavni za izboljšanje prehrane in s tem zdravstvenega stanja otrok in mladice, sveda ob predpostavki, da je energijsko in biološko ustrema, higijeno, neoporečna in pravilno časovno razporejena. Število otrok in mladice, potrebnih družbene prehrane ena od potencialno najaktivnejših oblik družbene intervencije za izboljšanje prehrane in zdravstvenega stanja te grupe prebivalstva. Poleg tega je vloga družbene prehrane še vedno tudi korekcija prehranskih deficitov, ki izbirajo iz neustrezne domače prehrane.

Zaradi tega je naloga družbe, da izdela merila za izboljšanje družbene prehrane na vseh nivojih, s posebnim poudarkom na družbeni prehrani otrok in mladine. Družbena prehrana mora biti osnirana in dostopna vsem skupam otrok in mladine, ki se šola. Prehrana v osnovnih šolah je še bolj čista urejena s pomočjo zakonskih določil, ki zavzujejo šolske ustanove, da organizirajo prehrano, ki ustreza prehranskim zahtevam šolarjev.

Analiza o materialni in kadrovski problematiki prehrane na osnovnih šolah, ki jo je v septembru 1981 opravil Zavod RS Slovenije za solatvo kafe, da je potrebno tudi na tem področju še mnogo družbenih akcij in sredstev za izboljšanje obstoječega stanja. Po tej analizi ima še vedno tri iz osnovnih šol (centralnih in popoldnih) neustrezno opremljene kuhinje, tretina ko ima večina podružničnih šol kuhinje, ki zaradi prostorskih pogojev in opremljenosti ne omogočajo nadaljnjega podružničnega prehrane.

Na 35 9 osnovnih šol prehrano strokovno usmerja predmetna učiteljica gospodinjstva, kot je določeno v Zakonu o osnovni šoli. Podatki v teh šol kažejo, na bistveno boljše organizacije in kvaliteto prehrane, zaradi tega je potrebno intenzivirati kadrovanje v občinskih izobraževalnih skupnostih.

Posebej problematični so normativi za delavce v šolskih kuhinjah. Zaradi neuklajenosti, osiroma ker normativov ni, je higiena v kuhinjah neustrezna in v porastu so drevne bolezni in zestrupitve s hrano tako otrok in mladine kot tudi zaposlenih.

Nadalje bo potrebno proučiti obstoječe regrestiranje šolske prehrane. Zaradi razpuščenosti, ki je na tem področju nastala po decentralizaciji zbiranja in razdeljevanja sredstev za izobraževanje in vzgojo, regrestiranje prehrane ne vodi več v zmanjševanje socialnih razlik, temveč njihovo povečevanje.

Potrebno bo intenzivirati nastajanje kordelj za prehrano otrok in mladine pri obiskih in izobraževalnih skupnostih in s temneho skrbeti za dvig drugega standarda sloja otrok in mladine in hkrati s tem za podpiranje njihove neaktivne večjega dela v gospodinjstvih. Na področju srednjih šol je družbena prehrana povsem neorganizirana, kljub Zakonu o srednjih usmerjenih izobraževanjih, ki določa, da je šola dolžna skrbeti za organizacijo prehrane učencev. Več kot polovica učencev srednjih šol je vozačev, le oca 20 % srednješolcev je v domovih učencev, kljub temu, da anglisti niso povsem izkoriščane.

Rezultati zdravstvenih sistematskih pregledov šolarjev kot tudi posameznih ciljenih raziskav stanja hranjenosti otrok in mladine v SR Sloveniji ter rezultati kontrole šolske prehrane, ki jo opravljajo Zavodi za socialno medicino in higieno, kažejo, da se prehrana po tudi zdravstveno stanje šolarjev v zadnjih dveh letih poslabšuje. Rezultati sistematskih preiskav krvi, katere opravlja Služba za higieno prehrane Zavoda SRS za zdravstveno varstvo na izbranim vzorcu otrok, kažejo, da so se v zadnjih šolskih letih vrednosti teh preiskav, ki so prvi kazalec odstopov od optimalnega zdravstvenega stanja, poslabšale, kar skupada tudi z rezultati kontrole šolske prehrane, ki kaže običuten padeč kolidetec.

Kvaliteta šolske prehrane se je poslabšala tako na račun energetske kot tudi biološke vrednosti. Preiskani otroci se ne približujejo priporočeni prehranski normativi za šolarje (preizkusne vrednosti), kadar pa normative dosežajo oziroma v redkih primerih presežajo, ta otroci ni več biološko polnovredni zaradi porušenega ravnotežja med hranilnimi snovmi (večsk. maščob).

To stanje pravzaprav ni presenetljivo, kajti na splošno se kvaliteta živil slabša ob istem času pri prekomernem višanju cen.

7. Bi bi zavarovali zdravje otrok in mladine, sio v oktobru 1981
prejeli "Jugoslovanske normative za drubeno orehrano otrok in
mladine" (Novi Sad 1981), ki teoretieno sagotavljajo taj grudi
rehivelistva ustrezno drubeno prehrano, prilagojeno njihovim
potrebam - sterosti in obremenitvam.

7 Vendar menimo, da so osebeni normativi v današnjih razmerah brez družbene pomoči ekonomsko neurešljivi.

Zato zdravstvena služba in služba zavoda KR "Iovenije za šolstvo
menita, da je naša skupsa naloga, da se uredijo razmere na področ-
ju družbene prehrane otrok in mladine na vseh stopnjah šolanja
t.j. se jim na ta način omogoči ustrezen psihofizičen razvoj.

Svedeti se morajo, da se iz šolske dobe prinaša dobro ali slab potenciali zdravlja v odraslo dobo. Danes imamo križce podatke o zopetnosti obolenjv odraslih in zaradi tega izgubljenih delovnih dni, o invalidnosti in pravnorogi srčnosti. Zaradi tehkih posledic telesne neopornosti in nesposobnosti za delo, za gospodarstvo in splošni ljudski odpr, mora biti naša družba zainteresirana za izboljšanje vseh razmer, ki na to vplivajo. Ker je med njimi prehrana zelo važna postavka; mora postati družbena skrb. Zato apelirajo na družbeno politične organizacije, da se svaenavo za ureditev družbene prehrane vseh šolarjav, Na sme se dopolniti, da bodo samostojnosti odgovore²¹ hramo v Šoli (mleko, kvasilo), ker stari starši porabljati in pedca standarda ne bi mogli več plačavati ekonomskih cen šolske prehrane - istočasno pa vemo, da je zaposlen visok odstotek mater in bi otroci dobili hrano doma. Sel: pozno popoldne. Prev tek moramo poskrbeti, da se bodo sprednjeolci pri prej našli nepravilno, naključno, nenagelno in tudi nakurtno hraniti v bifejih, kioskih, avtomatskih postajah, na často odprtih oknaeh samopostrežnih trgovin in podobno.

7) Saka družba, ki se želi razvijati, napredovati, ve, da mora vlagati sredstva v mladi rod, če želi izoti zdravo delovno populacijo.

Skrb za mladi rod mora biti sistemska, kontinuirana in strokovna. Predlagamo, da Predsedstvo RK SZDL in Zveza sindikatov Slovenije zagotovi, da bodo problematiko razredovale izobraževalne skupnosti Slovenije, Republika skupnost otroškega varstva, Skupnost za socialno varstvo Slovenije in Skupnost za socialno skrbstvo Slovenije. Te neje v svojih progresskih dokumentih zajemale strokovne vidike za razredovale ne naslojnih profesionalnih delov:

1. Nagradiranje prehrane v šolah in domovih učencev in študentov.
2. Uvedba normativov za prehrano otrok in mladine po narodnih Zavodih SRB za zdravstveno varstvo.
3. Izvajanje kontinuiranega nadzora nad prehranjevanjem šolarjev in higienskih režimov šolskih kuhinj.
4. izdelava delovnih normativov za delavce v šolskih kuhinjah.
5. Izboljševanje kadrov za strokovno in pedagoško vođenje prehrane po šolah in domovih.

Služba za zdravstveno varstvo
šolskih otrok in mladine
Služba za higieno prehrane
Svetovalna služba za šolsko prehrano
Zavoda ŠPS za šolstvo

Za narodov blagor

Dogodki, v našem že kar globoko stabilizacijskem obdobju, hite mimo »samoupravljalnih oč« z zavidanja vredno hitrostjo. »Zavidanja vredno« glede na kaj in koga? Poglejmo po svetu, zamislimo se nad vrenjem, »kaosom« sodobnega političnega, ekonomskega, ideološkega itd. kozmosa, ki je, kot nam je vsem prezentno, v krizi! V Italiji vre, demonstracije, delavski štrajki, vladne krize. Sindikati dvignejo bazo ob vsakem še tako minimalnem padcu življenjskega standarda. Podobno povsod na Zahodu. Delavske množice slutijo vampirsko obredje kapitala. In odločni so v svoji nameri, da ne bojo poceni prodajali svoje krvi. (Na Vzhodu. Na Vzhodu nič novega. Tam imajo tako in tako stalno pertinentno sranje.)

Torej, nekaj uhaja »samoupravljalnemu pogledu« in očitno mu to mora uhajati, kajti spokojnost naših domačih logov je le preveč očitna, da bi bilo mogoče sklepati drugače. Če že ne drugače, pa tako kot piše v glasilu SZDL »Delu« dne 3. 2. 83: »Zvezni izvršni svet namreč na vprašanje delegatov v skupščini SFRJ vse pogostejše odgovarja šele na enem od naslednjih zasedanj zbora in pogosto tudi v pisni obliki«. Od enega do drugega zasedanja zbora pa mine ponavadi mesec dni ali več.

Konstitutivno tovrstnemu uhajanju je manko razrednosti, faktičnosti eksploatacijskih obeležij. Tisto, kar na primer v deželah zahodnega kapitalizma nosi vse atribute razredne eksploatacije v kriznem obdobju, se v deželi samoupravne demokracije prikazuje kot interes ali žrtev za boljši jutri nas vseh. Sama zaprtost, v sebe zaprto polje vladajoče ideologije, ne dopušča ugovorov oziroma jih inkriminira kot disidentske, v kolikor je to potrebno polju za njegovo histerično legitimacijo.

Gre za tiste vrste mračnjastva na nivoju označevalne produkcije, ki producira evforijo samozadovoljstva, kretensko facio subjekta, ki samozvano oznanja fantazem celosti, trdnosti. Njihova poza v svetu govornice je pokvečena podoba malih bogov in njihov zalag resnice je zavezan teritorialnim atributom znotraj političnega zemljevida ter visokosti znotraj evangelične hierarhije. Odeti so z nekim žarom razsvetljenstva, ki naj potrjuje gotovost ideološkega govornika. Kot da bi ti ljudje vedeli, kaj govorijo oziroma kaj producirajo, s tem ko govorijo. Vsekakor pa čutijo, da ne smejo vedeti, kaj govorijo: toplina njihovega fotelja v službi državotvorja je tista materialistična podstat, ki jim nudi zavetje gotovosti; gotovosti, da ne smejo in zato ne morejo vedeti, kaj govorijo, kje in kako se vpisujejo njihovi učinki v sinhroni mreži ideoloških praks.

Kot nam je znano, nas je Država pred kratkim blagoslovila s krepko podražitvijo mesa, mlečnih izdelkov ter drugih »osnovnih« življenjskih artiklov. Dogodek je pospremila vehementna interpretacija pristašev tovrstnih presenečenj, da gre za uskladičev disproporcijev v cenah, da bo s tem ukrepom omogočena večja produktivnost v kmetijstvu in tako dalje. Nekaj vrstic naprej lahko tudi preberemo, da pa se s cenami ne rešuje ničesar, da ne bo ustavljeno kronično padanje produktivnosti in kot nas učijo podobne iskušnje, bo naše že tako in tako rahitično gospodarstvo še nadalje tonilo v brezno splošne krize.

Tovrstna nasprotja očitno ne delajo težav Državi pokornim ideologom. Dvom o obstoječem ne spada med njihove službene dolžnosti. Obče ima tu prednost pred partikularnim. Partikularno, v kolikor poskuša izigrati obče, zadobi v trenutku kvalifikacijo disidentstva, napake, zanemarljivega spodrseljaja, nečesa, kar ne pripada občemu, kar izstopa, briše, blati linijo skupnega interesa.

Kot da obstoja obče izvzeto partikularnemu, kot da ni obče zavezano partikularnemu, konkretnemu in s tem izjemnemu mestu, poziciji govornika, ki s

tega mesta in za to mesto izjavlja tisto obče. In to obče je v vsakokratni zgodovinski konstelaciji tisto partikularno, ki ga določa razredni interes. Ko se tako govori o skupnih interesih, skupnih ciljih, idealih, se razkriva posebni interes posebnega razreda in to zgolj razreda, katerega interes je ohranitev obstoječega, partikularnega skozi obči okvir, ki ga markira trenutna potreba zagotavljanja eksploatacijskih, gospodarskih razmerij. Kajti interes razreda, ki se krotoviči pod pezo učinkov »objektivnih«, »ekonomskih«, torej »nujnih« ukrepov, potez na šahovnici vsakodnevne družbene politike, ni v tem, da pušča odprto pot za delovanje teh »nujnosti«, pač pa da te »nujnosti« zapopade in praktično zagrabi kot nujnosti družbene prakse vladajočega razreda. Seveda interes, ki to je, v kolikor je kot tak tudi zapopaden, spoznan, kar pa zopet ni odvisno od vednosti posameznika, temveč od izostrenosti, transparentnosti sinhronije označevalne mreže in s tem ideoloških faktov kot njenih produktov. Resnica interesa je stvar resnice označevalne produkcije.

Resnica izrednih ukrepov, izrednih projektov, »realnih« cen, »omejevanja življenja v normalnih okvirih« — resnica aktualnega stabilizacijskega družbenega trenutka v Jugoslaviji je resnica kapitala. Resnica blagovne produkcije, postvarelosti družbenega življenja. Ne upravlja subjektivnost »subjektivnih sil« ekonomskega produkcijskega procesa, temveč postvarelost, »objektivnost« »subjektivnih sil« zagotavlja zaporo za preboj, revolucioniranje kapitalne, blagovne stihije. »Ukrepi« so poteze retuširanja na tisti sceni, ki zagotavlja materialno podstat, konstituantno obstoječih gospodarskih razmerij.

Zgodovinske izkušnje delavskega razreda so na tem področju obilne, saj se prakticirajo v svojih specifičnih oblikah ob vsaki krizi; vedno, ko blagovna produkcija v le svoji lastni obliki razgrne bedo in »laž« kot predpostavko eksistence. Vendar, kot je znano, se učimo o zgodovini zato, da o njej ne bi nič vedeli. Vedeli namreč tega, da je vedenje posredovano z vsakokratno sinhrono označevalno mrežo, da je vedenje vedno produkt posredovanosti subjektov iz tistega, kar »tukaj je« in za tisto kar »je tukaj«. Zato je mogoče producirati zgodovino v stilu tiste floskule, ki so jo v svojem intelektualnem pogumu zmožni izdavit nekateri, ki skrbijo za blagostanje delavskega razreda, delovnih ljudi in državljanov obenem, da smo »nekoč živeli prek svojih zmožnosti« in da nam je sedaj božja previdnost namenila pokoro v obliki recesije. Mimigrede, ne gre za nedolžni ideologem. V končni konsekvenci je to tisti »argument«, s katerim operira vladajoča politika, ko nameni udarec delavskemu razredu. Gre za tisto mašilo v diskurzivnem polju, ki je zanj konstitutiven. To je tista točka, mesto, ki veže označevalno mrežo tiste ideologije, ki ima na skrbi apologijo »restriktivnih ukrepov«.

Ravno zaradi svoje iracionalnosti, »brezpomen-skosti« lahko nastopa kot tak, kot ničelni označevallec, kot tista točka, ki meri k vsem označevalcem v diskurzivni mreži, ki »daje« pomen, smisel vsem označevalcem, vendar sam ne zadobiva smisla, pomena od označevalcev, ki jih posreduje. Je nulta, izjemna točka diskurzivnega polja, ki ravno s svojo izvzetostjo, izvrženostjo iz strukture, konstituira strukturo samo. Nesmisel, ki kot tak zaveže, doda strukturi smisel.

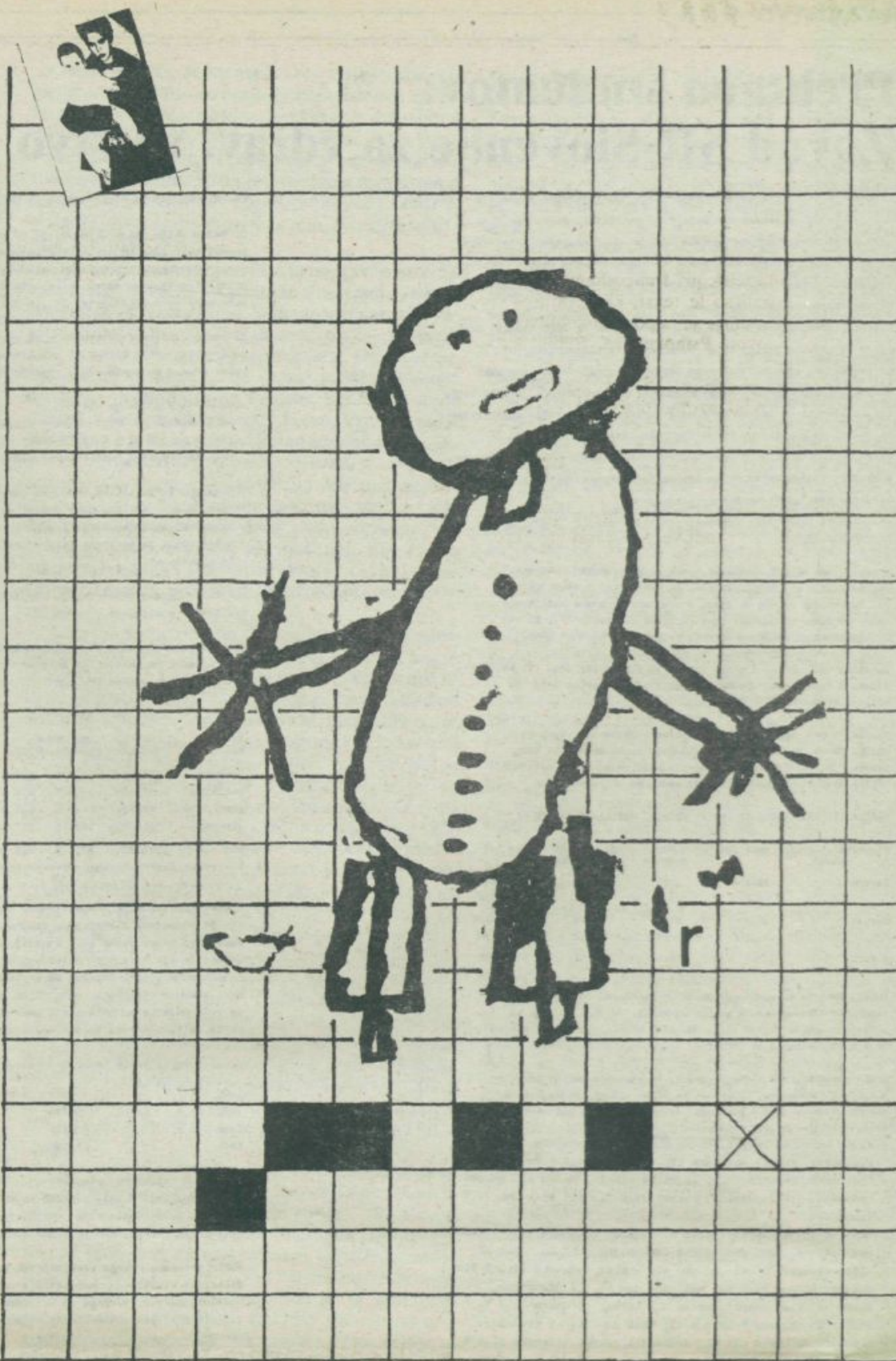
»Smisel«, »pomen« ničelnega označevalca, v kolikor je na sebi nesmisel, je zavezan mestu izjavljanja, resnici strukture.

Resnica subjekta pa je njegova necelost, luknjavost, nemočnost percepcije, zapopadenja manka, mesta od koder smo govorjeni. Subjekt kot produkt označevalca je čista razlika. In razlika, ki

jo razgalja ideologem vladajočega razreda, je neresnica razlike delavskega razreda. Interpretacija, ki jo ponuja floskula o nekoč bivajočem življenju, ki je uhajalo prek svojih »realnih« mej, je lahko le ta, da pa je stabilizacijsko življenje življenje v »realnih« mejah. Tolažba, ki mnogo obeta. Kajti, če je možno in to interpretacija nujno predpostavlja, da je življenje takšna stvar, ki nekako (očitno hudo skrivnostno) uhaja preko svojih »realnih« mej, se nam zlahka zgodi, da bomo sicer življenje spravili v »realne« meje, vendar bo ves trud zaman, ker se bo življenje nujno podalo na odisejajo iz svojih meja; kajti takšna potovanja so njegova imanentna

specifika. Sififovo delo za tiste, ki imajo na grbi »stabilizacijo«.

Resnica razlike delavskega razreda je čista razlika razlike ideologema, označevalca »življenja«. Njegova moč in zgodovinska perspektiva je v »nevidenju« tistega, kar se »vidi«, kar pa »vidi« tisti, ki tako mora »videti«, ker ne more »videti« drugače, tisti, ki je zavezan ohraniti obstoječega. Moč delavskega razreda je zavezana vspostavitvi tiste razlike, ki bo neprekoračljivo zarezalo ločnico do diskurzivnega polja vladajoče ideologije. Razlika, ki bo razlika mesta percepcije obstoječega. brane koderman

KOLOFON

Casopis študentov Univerze Edvarda Kardelja v Ljubljani Izdaja UK ZSMS Ljubljana, Trg osvoboditve 1/11, soba 86, tel. 214-372

UREDNIŠKI KOLEGIJ

Aleš Debeljak — glavni urednik

Marcel Štefančič — odgovorni urednik

Jane Marinko

Marko Zorman

Dušan Turk

Brane Koderman

Posebne naloge:

Vanja Brišček, Hermej Gobec, Tomi Gračanin

Miha Bregant — lektura

Tomi Gračanin — distribucija

Alenka Novak — tajništvo

Likovno in tehnično uredništvo: Aljoša Kolenc, Matjaž Požlep

Fotografija: Miki Stojković, Jani Štravs

Izdajateljski svet: Za to številko vrši funkcijo izdajateljskega sveta predsedstvo UK ZSMS Ljubljana.

Jacques Lacan

TELEVIZIJA

Seuil, Paris 1973
(Prevedel Matjaž Potrč)

Uvodna opomba
1. »Oddaja o Jacquesu Lacanu«: imeti jo je hotel **Raziskovalni oddelek pri francoskem radiu in televiziji**. Snemali so le tekst, ki je objavljen tukaj. Konec januarja je napovedana oddaja v dveh delih z naslovom **Psihoanaliza**. Realizator: Benoit Jacquot.
2. Tistega, ki vam je odgovarjal, sem naprosil, da prebere, kar sem bil razumel od onega, kar mi je bil povedal. Rezultat je zbran na robu, namesto **manuductio**.

J.—A.M., O božiču, 1973

Kdor me sprašuje, tudi ve, kako naj me bere.
J.L.

I.

(Vselej govorim resnico)

Vselej govorim resnico: ne celo, saj je vse ne moremo izreči. Materialno ni možno, da bi jo izrekli vso: manjka besed. Prav zavoljo te nemožnosti je resnica povezana z realnim.

Priznavam torej, da sem poskušal odgovoriti na tukajšnjo komedijo, ter da je vse skupaj zrelo za v koš.

Zadeva je torej spodletela, vendar je že ob tem požela uspeh glede na določeno zmoto, ali, če naj se boljše izrazim; z blodnjo.

Ker je ta blodnja prigradna, seveda ni kaj preveč pomembna. Vendar: katera pa je?

Blodnja je že v sami zamisli, naj govorim, da me bodo razumeli idioti.

Ta zamisel se me seveda tako malo tiče, da so mi jo lahko le sugerirali. Prijateljsko. Nevarnost!

Kajti med televizijo ter med občinstvom, pred katerim že kar lep čas govorim in mu pravijo moj seminar, ni prav nobene razlike. V obeh primerih gre za pogled: v nobenem primeru se na ta pogled ne naslavljam, vendar pa v njegovem imenu govorim.

Zato pa še ne bodite prepričani, da govorim kar v tri dni. Govorim tistim, ki se spoznajo, ne-idiotom, domnevnim analitikom.

Izkustvo, pa četudi upoštevamo zgolj zgrinjanje na moj seminar, je v dokaz, da tisto kar govorim, zanima dosti več ljudi kot pa so oni, za katere kolikor toliko upravičeno domnevam, da so analitiki. Čemu bi potemtakem tukaj ubral drugačen ton kot na svojem seminarju?

Še zlasti zato, ker menda ni docela neutemeljeno, če bom domneval, da me poslušajo tudi analitiki.

Krenil bom še korak naprej: od domnevnih analitikov ne pričakujem nič drugega, kot da so pred-

met, zavoljo katerega to, kar učim, ni avtoanaliza. Brez dvoma me bodo v tej točki razumeli od vseh, ki me poslušajo, zgolj oni (pa še izmed teh morda le kakšna dva). Vendar analitiku, tudi če ne razume ničesar pripada vloga, ki sem jo ravnokar formuliral; poleg tega pa tej vlogi televizija ustreza prav tako dobro kot on.

Dodal bi, da se na analitike, ki so analitiki le tako, da so predmet — predmet analizanta — pripeti se, da se nanje naslovim. Ne da bi jim govoril, ampak o njih govorim: pa čeprav zgolj zato, da bi jim povzročal nevšečnosti. Kdo bi vedel? To bi lahko imelo učinke sugestije.

Mi bodo verjeli? V enem primeru pa sugestija ne more nič: v primeru, ko je analitikova pomanjkljivost odvisna od drugega, od tistega, ki ga je vodil vse do »prehoda«, kot temu pravim — da se je bil postavil za analitika.

Srečni primeri, kjer dozdevno prehaja kot nedopolnjeno oblikovanje — bude nam up.

Lacan — televizija

Zgodovino zelo težko zleknejo na analitski kavč, kajti zgodovina ne dovoli, da bi se kdorkoli norčeval iz nje. Klinika in didaktika sta v tej legi pleonastični, nemara celo nesmiselni.

Psihoanaliza je vselej namenjala prazno mesto v retoriki konceptov svoji lastni nevpisljivosti, ki po čezno prečrtuje ysakršno možnost konstituciji svoje lastne zgodovine. Psihoanaliza reče zgodovini psihoanalize ne. Zgodovina psihoanalize ne obstaja. Obstaja pa potlačitev, izriv, nezavedno itd., zato pa ne obstaja zgodovina psihoanalize. Zgodovina psihoanalize: preciziramo jo lahko kot nemožno razmerje, na rovaš Šole, Poučevanja, Formacije... Ne namigujemo na to, da psihoanaliza ne bi bila udeležena v »zgodovini«, pač pa le zatrjujemo, da razmerje »zgodovina psihoanalize« kot razmerje ne gre. To razmerje nima tiste potrebne konsistence, ki bi nam omogočala, da bi ga vračunavali kot realno razmerje. Lahko pa ga — začasno kajpak — definiramo minimalno takole:

Zgodovina psihoanalize je zgodovina nekih specifičnih razkolov in razcepov, izključitev in razpustov. Vsi rezi pa nam ta razmerja retroaktivno vzpostavljajo oz. sestavljajo kot spekularna v strogem pomenu tega koncepta. Narativna struktura dotičnih rezov nam vsa ta spekularna razmerja vpiše kot zgodbo. Zato je zgodovina psihoanalize najprej zgodba neke zgodovine, ki je možna le kot narcisoidni circulum spekularno-imaginarnih razmerij. V ta razmerja pa lahko vpeljemo dve

vrednosti, ki v zadostni meri označujeta naravo razmerij: nenehno osciliranje med kontinuiteto in diskontinuiteto, med razpadom, prelomom in čvrsto stanovitostjo, doktrinarno zvestobo in lojalnostjo.

Realnost zgodovine nam — gledano prek te dispoziције — v razsežnost psihoanalize vpotegnejo prav neki specifični in ustrezno znansirani Freudovi prelomi z realnimi »zgodovinskimi« akterji, ki so na tak ali drugačen način brkljali po njegovem nauku.

Najprej 1895 ostro prelomi z Breuerjem, 1906 pa z Fliessom. To sta bili dve »veliki prekinitev«. Sledila sta dva »manjša preloma«: 1911 z Adlerjem in 1912 s Steklom. Naslednjega leta je prišlo do znamenitega preloma z Jungom. Kmalu zatem Freud okrog sebe konstituira nekakšno »gardo« najbolj zvestih adeptov, ki naj bi čuvali in branili temeljne koncepte Freudove doktrine. To »racionalno jedro«, »staro gardo« oz. »Komite« so poleg Freuda sestavljali še Abraham, Eitington, Ferenczi, Jones, Rank, Sachs. »Komite« naj bi tako na najboljši način psihoanalizi zagotavljali »prihodnost«, torej zgodovino. Toda praksa razkolništva ni in ni jenjala: 1925 je umrl zvesti Abraham, 1926 pa je Freud divje prelomil s strastnim pristašem Rankom. Hkrati sta Jones in Ferenczi začela vnašati razkol znotraj »Komiteja«: kdo bo vicešampion, kdo bo drugi za Freudom? Toda Ferenczi umre 1933, in Jones postane zmagovalec, ki za nagrado postane uradni Freudov biograf! Ekskomunikacija Reicha. Freud umre 1939.

Če pogledamo sedaj Lacanovo podvzemanje skozi to razkolniško prizmo, se nam smisel »vrtitve

k Freudu« izriše prav kot nekaka ireduktibilno zgodovinska pot, za katero velja, da jo je nesmiselno in bedasto ulekniti na analitski kavč. Lacanova »vrtitev k Freudu« je dajala snov njegovemu poučevanju, ki je bilo nedvomno vredno tega imena. Kdorkoli je otipaval direktorjevo gorjačo, je prav od tega imena potegnil tisto nekaj malega figure, ki jo je imel v svetu: to ime ga je vselej malce razjezilo. Tudi Lacan je zgodovino psihoanalize zadolžil z vratolomnimi razkoli in razcepi: 1953 s francoskim psihoanalitskim društvom, 1963 z mednarodno psihoanalitsko asociacijo. V juniju 1964 je imel besedo ponovno Lacan: »Ustanavljam (Je fonde), tako sam, kot sem bil vedno v razmerju s psihoanalitsko zadevo, francosko psihoanalitsko šolo...« Že čez dobrih 15 let pa je bil tudi Lacan prisiljen čisto pravno-formalno konstituirati okrog sebe »gardo« najzvestejših, nekakšen freudovski »Komite«.

8. 1. 1980 so vsi člani pariške freudovske šole prejeli iz Guitrancourta Lacanovo pismo (odposlano 5. 1.), v katerem je inverzno simetrično tistemu svojemu »Ustanavljam (Je fonde)« iz 1. 1964, zapisal »Razpuščam (Je dissous)«. Lacan je razpustil svojo »Šolo« in s tem »Lacanovec«, saj je po definiciji »Lacanovec« samo in zgolj član »Šole«. Bili so »dnevi Razpusta«, bilo je »delo Razpustak«. »Šola« je bila po treh spodletelih glasovanjih dokončno razpuščena 27. 9. 1980; ustanovljena je bila nova: »Cause freudienne«.

»Ne pretendiram za tem, da bi utelešal tistega nezmotljivega. Ne delam globokih poklonov: to dokazujem z razpustom... Tisti, ki mi bodo opro-

stili, bodo volili kot jaz in za mene... Govorim brez najmanjšega upanja — zlasti, da bi me razumeli... Ne potrebujem dosti ljudi. In so ljudje, ki jih ne potrebujem... Ne zanimajo me osebe, temveč funkcijiranje... Puščam jih nedokončane, da bi mi pokazali, kaj se znajo, razen tega, da preobračajo v vodo neko poučevanje, kjer je vse pretehtano... Za mene ali proti meni... Ali me prazniti, ali me čuvati...« Prekinil je z gesto nedorasle deklice, kot Ženska, in ostal za partituro neke Kulture nevpisljiv — »nerazumljen«.

Lacanova »Televizija« sta dve oddaji, pravi televizijski oddaji, v katerih je Lacan spregovoril najširšim plastem, če upoštevamo pač dejstvo, da je na svojih »seminarjih« govoril najožjim plastem: vendar tukaj Lacan ne dela nobene razlike. Če prideš poslušat Lacana na »seminar«, nisi zato še nič manj idiot, kot pa če ga poslušaš na »TV«. Hočemo reči predvsem to, da »Televizija« ni nikakršen poenostavljen povzetek Lacanovega nauka, in da ravno »Televizija« dokazuje, da »razumevanje« Lacana ni odvisno od udeležbe na »seminarju«, ker si pač butec lahko tudi drugače. »Najožje plasti« so napeenjale ušesa dobrih 24 let, medtem ko so »najsirše plasti« dobile le zausnico, sestavljeno iz dveh ne predolgi oddaj, in morda se je komu zazdelo, da je nekaj malega celo razumel. Če si kaj razumel — o tem premišluj kadar utegneš.

MARCEL ŠTEFANČIČ, junior

Poezija

GORAN GLUVIĆ

V ARENI

Navijam za Dinamo, ne vem zakaj,
navijam za Dinamo, ne vem zakaj,
sfukali bomo zvezdaše in partizanovce
in hajdukovce,
navijam za Dinamo, nihče mi nič ne more
napil se bom,
pretepal se bom
na stadionu, ko igra Dinamo,
policaji me bodo odstranili,
jebiga, živim za tekmo, ko
Dinamo premaga nasprotnika,
ko je najboljši,
za Dinamo in 24 ur pripora
tvegam,
ko se poščijem na beli krog
sredi igrišča
in mi gledavci ploskajo.

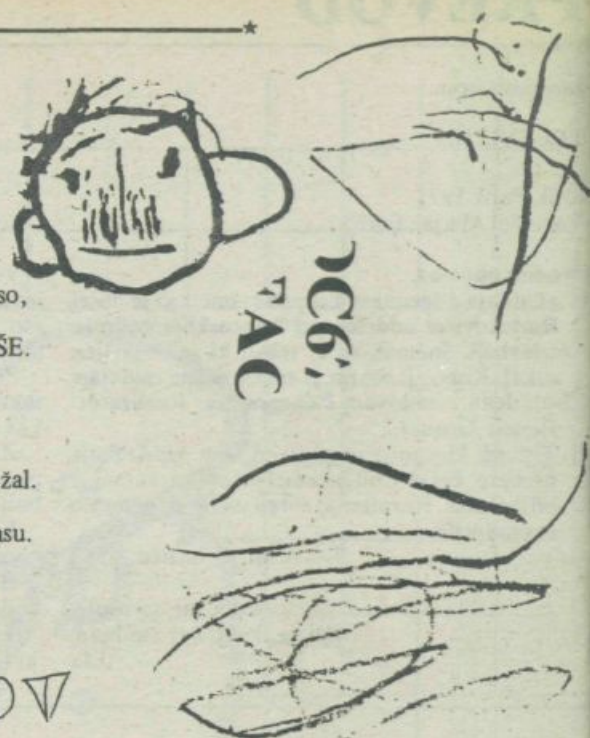
HVALNICA SISTEMU

SISTEM ne manipuliraj z mano
SISTEM raztrgale se ti bodo vezi
SISTEM ne živim za tvojo pajčevino
SISTEM hvalim te
SISTEM hvalim te
dokler se me ne dotakneš nasilno
SISTEM hvalim te
dokler ne pričneš izbirati krvnikov

O, PERO

Usal si se, ko so te opozarjali na
posledice, če bi SPREGOVORIL.
O porazih so ti pripovedovali. Hoteli so,
da bi zgubil pogum. O, Pero,
saj imaš strahovit, poguben levi KROŠE.
Spomni se hinavskih,
nepravilnih udarcev,
ki si jih trpel v ringu. O, Pero,
takrat si podivjal.
Pet DIREKTOV in nasprotnik je obležal.
NOKAVTIRAJ posledice!
Ne čakaj, da nasprotnik pridobi na času.
Ne zaupaj, Pero, gobezdalom,
ki organizirajo boje. O, Pero!

Naša prevodna poezija

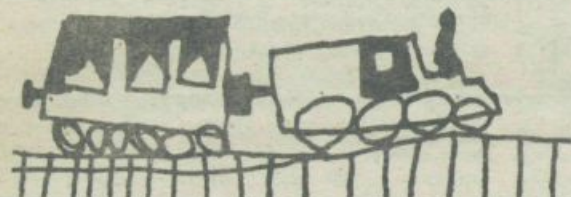
ERICH FRIED

Pes
ki umira
in ki ve
da umira
kot pes
in ki lahko reče
da ve
da umira
kot pes
je človek

Ein Hund
der stirbt
und der weiss
dass er stirbt
wie ein Hund
und der sagen kann
dass er weiss
dass er stirbt
wie ein Hund
ist ein Mensch

(Izbrala in prevedla K.P.)

31
1564
RLS
64

KITAJSKI HUMOR

prvi: „Jaz vedno pojem največjega raka“.
drugi: „Kako je to mogoče?“
prvi: „Ker vedno izberem največjega od vseh.“

Lou Wei, študent s Kitajske (Fakulteta za strojništvo + FNT-mat.)

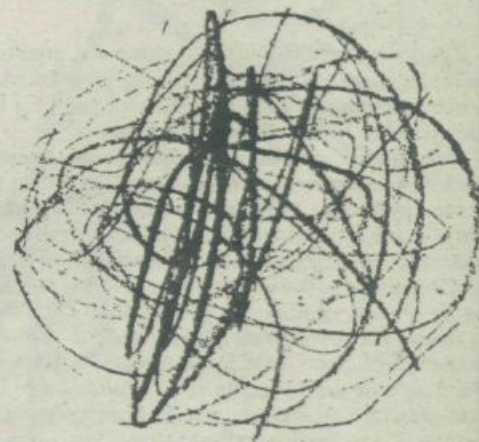
PRIŠLI PONOČI SO

V naš speči dom ponoči so vdrl,
odvlekli nas, kot da ljudi bi klali,
zaprta vrata z drogom so odprli.
Gredo, gredo na Wujek * tanki.
A ker strah in gnev sta zdaj minila,
edina možnost je rudarjev v stavki
saj jim se kri povsem je pocenila.
Gredo, gredo na Wujek tanki.
Pri vratih v gnečo, med matere in žene
so padli s stene prilepljeni plakati,
na njih pa črna je objava WRANE. **
Gredo, gredo na Wujek tanki.
Verige, krampe dlani zdaj naše stiskajo
in tankom se na pot postavijo vozički.
Ze policaji orožje v strel pripravijo.
Gredo, gredo na Wujek tanki.
Sveti ognji ubitim v spomin gore,
a upanje rudarjem je zgorelo.
General, kje čiste tvoje so roke?
Nazaj je zdaj kolo gosnice vrtelo.

Prevedeno iz revije Kontakt (april, 1982), ki jo
izdaja Solidarnost v emigraciji.

* Wron
** Wujek

Prevedel: Mladen Pavičić

26. 2. 80

L

NZ

DKF

857EU

NTUEOF

ne joči mami tudi tebe ljubim

mala stara človečka
z ljubkim ponosom v špeglih
sta korakala po majhni ozki potki
nenadoma
sem se pojavil
jaz s svojim biciklom nasproti
nenadoma
je potka postala
preozka za vse
nenadoma
so se naše poti nepreklicno
naključno križale
pričakovala sta
da bom padel
v prepad
morali bi videti
njuna obraza
ko je kovinski jezdec
v jurišu naredil pravico
nenadoma
svet ni bil več
njun
nenadoma
njune očke niso bile več
kjer so bile
nenadoma
sta bila njuna ogoljufana obrazka
prestrašena
lahko bi ju ubil
če bi imel avtomobil

0.
574
985
181

Apolonij

32